

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
4 Aralık 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, uluslararası arenada devam eden konulara, Şam'a Büyükelçi olarak atanan Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz'a, ilk toplantıdan bu yana gerçekleştirilen yurt içi ve yurt dışı temaslara, bugünkü gündemde yer alan konulara ve Komisyon üyeliğine seçilen Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'e hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, kabul edilen kanun teklifleriyle ilgili muhalefet şerhlerine, Komisyon üyelerinin ve katılımcıların yeni yılını kutladığına ve bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması

III.- ALT KOMİSYONLAR

1.- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunun kurulması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2990)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2991)

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bişkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2996)

4.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükûmeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3295)

5.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3297)

6.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3385)

7.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükûmetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3392)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın, Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

-----0-----
2'nci Toplantı
4 Aralık 2025 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışışleri Komisyonu saat 13.15'te açıldı.

Komisyon Başkanı Fuat Oktay,

Uluslararası arenada devam eden konulara, Şam'a Büyükelçi olarak atanan Dışışleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz'a, ilk toplantıdan bu yana gerçekleştirilen yurt içi ve yurt dışı temaslara, bugünkü gündemde yer alan konulara ve Komisyon üyeliğine seçilen Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'e hoş geldiniz dediğine,

Kabul edilen kanun teklifleriyle ilgili muhalefet şerhlerine, Komisyon üyelerinin ve katılımcıların yeni yılını kutladığına ve bütçe görüşmelerine,
İlişkin açıklama yaptı.

Komisyonun bünyesinde 9 üyeden oluşan "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar" adlı bir alt komisyon kurulması kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un,

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2990),

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2991),

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bişkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2996),

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükûmeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3295),

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3297),

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3385),

Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükûmetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3392),

Tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Namık Tan, Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 15.55'te son verildi.

4 Aralık 2025 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.15
BAŞKAN: Fuat OKTAY (Ankara)
BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa CANBEY (Balıkesir)
SÖZCÜ: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)
KÂTİP: Derya BAKBAK (Gaziantep)

----- 0 -----

BAŞKAN FUAT OKTAY - Çok Değerli Komisyon üyelerimiz, Değerli Bakan Yardımcımız, kamu kurumlarının saygıdeğer temsilcileri, basınımızın değerli mensupları, çok değerli katılımcılar; Dışişleri Komisyonunun 28'inci Yasama Dönemi 19'uncu Toplantısını açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, uluslararası arenada devam eden konulara, Şam'a Büyükelçi olarak atanan Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz'a, ilk toplantıdan bu yana gerçekleştirilen yurt içi ve yurt dışı temaslara, bugünkü gündemde yer alan konulara ve Komisyon üyeliğine seçilen Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökarp'e hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yine, her zaman olduğu gibi, müsaadelerinizle toplantıya, gündeme geçmeden önce özellikle uluslararası arenada devam eden konularla ilgili birkaç görüşümü paylaşmak isterim.

Özellikle Ukrayna'daki savaşla başlamakta fayda görüyorum. Ukrayna'da ne yazık ki savaş var gücüyle devam ediyor. Tabii, bu savaş devam ederken de bazı barış girişimlerinin yapılmakta olduğuna hep birlikte tanık oluyoruz. ABD Başkanı Trump tarafından 28 maddelik bir belge Ukrayna ve Rusya tarafına, hepimizin malumu, geçen ay iletilmiş durumda. Detayları kamuoyu tarafından da bilinen söz konusu önergeye Ukrayna ve Avrupa ülkelerinin karşı çıktığını ve Ukrayna ve Rusya liderlerinin ABD'li temsilcilerle olan, özellikle söz konusu belgeyle ilgili olan görüşmelerini, müzakerelerini de yine hep birlikte izliyoruz. Bir yandan bu süreç devam ederken savaşın özellikle Karadeniz'de sivil taşımacılığa sıçraması bir endişe kaynağıdır. Çatışmaların ülkemizin münhasır ekonomik bölgesine sıçraması asla kabul edilemez. Bu tür saldırılar tüm kıyıdaşlar için deniz trafiği, can ve mal güvenliği açısından son derece tehlikelidir. Bu konuda taraflarla gerekli temaslarda yapılmaktadır. Karadeniz'in tüm kıyıdaşlar için bir barış alanı olarak kalması önemlidir. Bu kapsamda, Türkiye olarak, savaşan -iki taraf arasında- iki tarafı masada buluşturarak yine her iki ülkenin de kabul edebileceği bir ateşkesin ve barışın sağlanması için çabalarımızı ve katkılarımızı da sürdürüyoruz. Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski'nin ülkemize son ziyareti, bunu takiben Sayın Cumhurbaşkanımızın Rusya Devlet Başkanı Sayın Putin ve Avrupalı liderlerle yaptığı telefon görüşmeleri bu açıdan son derece değerlidir. Başta İstanbul sürecini devam ettirmek olmak üzere savaşın sona ermesi ve bu anlamdaki diplomatik çabalarımızı, yine bu meyanda parlamenter diplomasi faaliyetleriyle buna destek olmaya devam ettiğimizi buradan bir kere daha ifade etmek isterim.

Gazze'ye gelecek olursak... 20 maddelik barış planı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından 17 Kasım 2025 tarihinde 2803 sayılı Karar'la yine hepimizin malumu onaylandı. Bunun kalıcı barış için bir fırsat penceresi olmasını ümit ediyoruz. Bununla birlikte, ateşkesin ilan edilmiş olmasına rağmen İsrail'in buna defaaten uymadığını, saldırılarına devam ettiğini, insani yardımların yeterli miktarda girişine izin vermediğini ve Gazze'deki kabul edilemez insani durumun hâlen devam ettiğini ne yazık ki müşahade ediyoruz. İsrail hükûmeti, ayrıca Batı Şeria'da Filistinlilere yönelik saldırı ve hak ihlallerini sürdürmektedir. İsrail, keza Lübnan'a yönelik uluslararası hukuka aykırı saldırılarına da devam etmektedir. Filistinlilere yönelik soykırım ve baskıyı sonlandırması ve bölge ülkelerine yönelik saldırılarına son vermesi için İsrail üzerindeki uluslararası baskının artırılması yönünde Hükûmetimiz de yine biz de Dışişleri Komisyonu olarak yoğun çaba sarf etmekteyiz. Parlamenter diplomasiyi bizler de gittiğimiz her ülkede, görüştüğümüz her heyetle yoğun olarak kullanıyor, bu hususu tüm dış temaslarımızda da gündeme getiriyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, bölgemizde ülkemizi yakından ilgilendiren diğer bir husus Suriye'deki gelişmeler. Her zaman vurguladığımız üzere, Suriye'nin toprak bütünlüğünü ve birliğini koruması, barış içerisinde istikrarlı ve müreffeh bir komşu olarak varlığını sürdürmesi gerek siyasi gerek insancıl açıdan büyük önem taşımaktadır. Tabii ki bu, bölgemizin istikrarı açısından da Türkiye'nin güvenliği açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çaba gösteren Şam yönetimini desteklemeye devam ediyoruz.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Suriye Devlet Başkanını uluslararası yaptırımlar listesinden çıkarması yönünde 6 Kasım 2025 tarihinde aldığı karar önemli bir gelişmedir. Öte yandan, Suriye'ye yönelik dış müdahalelere imkân tanınmaması ve SDG'nin Suriye'yle bütünleşmesinin en kısa zamanda gerçekleşmesi kritik önem taşımaya devam etmektedir. İsrail'in Suriye'ye yönelik saldırılarının derhâl durdurulması da bölgede güvenliğin temini açısından zarurettir. Bu vesileyle, Şam'a Büyükelçi olarak atanan Dışişleri Bakan Yardımcısı Sayın Nuh Yılmaz'a başarılar diliyoruz hem şahsım hem de Komisyon üyeleri adına. Kendisine bugüne değin Komisyonumuza gösterdiği yakın ilgi ve düzenli, detaylı bilgilendirmelerinden dolayı, katkılarından dolayı da teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu olarak bir önceki toplantımızdan bu yana gerçekleştirdiğimiz yurt içi ve yurt dışı temaslarımızla ilgili de tüm Komisyon üyelerimizi yine kısaca bilgilendirmek isterim. TBMM Dışişleri Komisyonu heyeti olarak Fransız tarafının davetine icabetle 12-14 Kasım 2025 tarihlerinde Fransa'ya resmî bir ziyarette bulunduk. Ziyaret kapsamında Fransız Ulusal Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Bruno Fuchs ve Fransız Senatosu Dışişleri Savunma ve Silahlı Kuvvetler Komisyonu Başkanı Cedric Perrin ile Fransa-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanlarının katılımlarıyla son derece verimli görüşmeler gerçekleştirdik. Ziyaret kapsamında ikili ilişkilerimizi ve bölgesel konuları ele alma fırsatı bulduk tüm heyetler arası görüşmelerimizde. Yeniden şekillendirilmekte olan Avrupa güvenlik mimarisinde önemli rol oynayabilecek

olan ülkemizin AB'yle ilişkilerinin geliştirilmesi hususunu vurguladık. Aslında burada da özellikle vurguladığımız konu, evet, bu konuda ülkemizin ciddi bir katkısı olacaktır, olabilir ama bunun sadece NATO çerçevesinde değil, aslında tek bir güvenlik boyutuyla değil, farklı boyutlarda bu ilişkinin geliştirilmesi -AB'yle ilişkiler de dâhil- gerektiği hususunu özellikle vurguluyoruz. Görüşmelerde, Fransız Ulusal Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Bruno Fuchs'la uluslararası bölgesel ve küresel gelişmeler karşısında ortak tutum geliştirmek ve ikili ilişkileri olumlu bir gündem temelinde ilerletmek amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu ile Fransız Ulusal Meclisi Dışişleri Komisyonu arasında "üç artı üç" veya "iki artı iki" gibi bir yürütme komitesi ya da alt komite mekanizmasının kurulması hususunda mutabık kaldık. Yani komisyonlarımız arasında "üç artı üç" veya "iki artı iki" formatında bir kurul oluşturalım ve ikili ilişkilerimizi veya bölgesel ilişkileri daha yakından detaylı çalışalım şeklinde burada mutabık kaldığımız bir husus bu. Önümüzdeki dönemde Fransız Ulusal Meclisi Dışişleri Komitesiyle böyle bir çalışmayı da başlatmayı öngörüyoruz.

Ziyaretimiz dolayısıyla ayrıca Fransa'da yaşayan vatandaşlarımızın oluşturdukları STK ve dernek temsilcileriyle de yine kapsamlı bir toplantı yaptık. Vatandaşlarımızın sorunlarını ve taleplerini ele alma fırsatı bulduk. Burada ilginç bir tespit vardı, ben burada da paylaşmak isterim. Özellikle kız öğrencilerimizden, Fransa'daki STK ve dernek temsilcilerinin ifadesini söylüyorum, memnuniyetlerini ifade etmekle birlikte Fransa'da yaşayan gençlerimiz arasında, özellikle erkek gençler arasında üniversite mezunu sayısının çok yetersiz kalması, üniversiteye olan ve eğitime olan ilgilerinin azlığıyla ilgili sorunlarını dile getirdiler, zannediyorum burada bazı yapısal sorunları da var. Dolayısıyla belki bugün de yine gündemimizde olan alt komisyonun da belki bu konuda daha detaylı bir çalışma yapmasında fayda olabilir diye düşünüyoruz. Kendileriyle de zaten bunu biraz daha detaylı görüştük, konuştuk, Büyükelçiliğimizle de bu konuda neler yapılabileceğiyle ilgili istişarelerde de bulunduk.

Karar verici pozisyonlarda bulunacak noktada, etkili pozisyonlarda olmayla ilgili oradaki vatandaşlarımızın bazı sorunlarının olduğuyla alakalı konular yine gündeme gelen konular arasındaydı. Tabii ki hemen hemen her yere gittiğimizdeki genel konular... Sosyal güvencelerle ilgili bazı sorunları ve Türkiye'yle ilgili özellikle ulaşım boyutundaki yaşadıkları bazı sorunları da yine dile getirdiler.

Uluslararası Kırım Platformu 4'üncü Parlamenterler Zirvesi bizim Komisyon olarak faaliyette bulunduğumuz bir başka alandı. 50'den fazla ülkenin Parlamento Başkanları ve Başkan Yardımcılarının ve uluslararası parlamenter kuruluşların üst düzey temsilcilerinin katılımlarıyla 23-24 Kasım 2025 tarihlerinde İsveç Stockholm'de düzenlendi. İstanbul Milletvekilimiz Sayın Sena Nur Çelik Kanat'la birlikte iştirak ettiğim zirveye Meclis Başkanımızı temsilen katıldık. Burada, Genel Kurulda bir hitapta bulunduk. Kırım'ın işgalini tanımadığımızı, Kırım'ın asli unsuru olan Kırım Tatar Türkü kardeşlerimizin hak ve menfaatlerinin korunması, kimliklerinin muhafaza edilmesi, siyasi ve sosyal konumlarının güçlendirilmesi yönündeki çabaların önemine ve ülkemizin bu konuda kararlılıkla yürüttüğü çabalara vurgu yaptım. Zirve kapsamında ayrıca İsveç Veliht Prensesi, İsveç ve Ukrayna Parlamento Başkanları, AKPM Başkanı ve Kırım Tatar Meclisi Başkanı Sayın Refat Çubarov ve beraberindeki heyetle yine başta Ukrayna olmak üzere bölgesel konuları -Kırım yine olmak üzere- Kırım ve Ukrayna başta olmak üzere bölgesel konuları ele aldık. Türkiye'nin tezlerini iletme fırsatı bulduk. Bunun yanında yine İngiltere, Almanya, Fransa, İsviçre, Danimarka, İtalya gibi birçok ülke Parlamento Başkanı ya da Başkan Yardımcıları da ikili temaslar gerçekleştirdik.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu heyeti olarak 26-27 Kasım 2025 tarihlerinde yine İtalya tarafından bir davet vardı. Bu davet üzerine Roma'yı ziyaret ederek İtalya Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Giulio Tremonti ve İtalya Senatosu Dışişleri ve Savunma Komisyonu Başkanı Stefania Gabriella Anastasia Craxi ve yine Türkiye-İtalya Dostluk Grubu Başkanı Giulia Pastorella'yla heyetler arası görüşmelerde bulunduk. Ziyaret sırasında ayrıca NATO Parlamenterler Asamblesi İtalyan Delegasyonu Başkanı Lorenzo Cesa'yla bir görüşme gerçekleştirdim. Görüşmelerde de yine ülkelerimiz arasındaki ikili ilişkiler ve bölgesel ve küresel gelişmeleri ve Türkiye-AB ilişkilerini derinlemesine ele aldık.

İtalya Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Giulio Tremonti'yle yaptığımız görüşmede ayrıca iki Komisyonun ortaklaşa düzenleyeceği bir panel veya konferans benzeri bir etkinliği İstanbul'da yapmamız hususunda da mutabık kaldık. Gerek Fransa'da gerek İsveç ve İtalya'da yaptığımız temaslarda Avrupa ülkelerinin ülkemize daha pozitif yaklaştıklarını ve daha somut iş birlikleri arayışı içerisinde olduklarına şahit olduğumuzu da buradan bir kez daha belirtmek isterim.

Dışişleri Komisyonu olarak yine son toplantımızdan bu yana ayrıca bazı yabancı heyetleri kabul ettik. Bu çerçevede, resmî ziyaret vesilesiyle ülkemizde bulunan Kenya-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Adan Wehliye Keynan ve beraberindeki heyetle yine 21 Ekim 2025 tarihinde Gazi Meclisimizde bir araya geldik. Hem iki ülke ilişkilerini hem de ülkemizin Afrika Kıtası'ndaki ülkelerle ilişkilerini ele aldık.

Komisyon olarak 31 Ekim 2025 tarihinde resmî ziyaret vesilesiyle ülkemizde bulunan Estonya Dışişleri Bakanı Margus Tsahkna'yla görüşme fırsatımız oldu. Parlamenter diplomasi boyutunda Baltık ülkeleriyle de ilişkilerimizin yoğunlaşarak devam ettiğini burada sizlerle paylaşmak isterim. Öte yandan, 28 Kasım 2025 tarihinde Uluslararası Cumhuriyetçiler Enstitüsü tarafından İstanbul'da düzenlenen ve ülkemizden ve Yunanistan'dan parlamenterlerin ve düşünce kuruluşu temsilcilerinin iştirakiyle gerçekleştirilen Türkiye-Yunanistan Demokrasi Diyalogu yuvarlak masa toplantısına katıldık. Yunanistan İklim Krizi ve Sivil Savunma Bakanı Yannis Kefalogiannis'le birlikte ana konuşmacı olduğumuz oturumda iki komşu ülke arasında afet yönetiminde iş birliğinin artırılması hususunda görüşlerimizi dile getirdik. Bu konuda da aslında detaylı bir görüş alışverişi yapma fırsatı bulduk. Bu vesileyle, Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla iki ülke Parlamentoları arasında da temaslara başlamasının karşılıklı anlayış ve güvenin oluşmasına fayda sağlayacağını özellikle vurguladım. Yani burada aslında şöyle de bir şey yaşıyoruz: 2 ülke Parlamentoları arasında ilişki sıfır yani bir ilişki yok, devlet başkanları nezdinde, hükûmetler arasında, bakanlar arasında görüşme sürekli devam ediyor ama Parlamentolar arasında bir ilişki yok, o da Yunanistan tarafından kaynaklanan bir konu, onu ben açıkça vurguladım yani birçok konuyu burada konuşmanın -tamam, konuşuyoruz ama- bunun bir anlamı yok, "Parlamentolar arasındaki ilişkiyi bir an önce başlatalım." şeklinde net bir ifade de bulunduk, teklifte de bulunduk.

Son toplantımızdan bu yana ayrıca, Çek Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçisi Petr Stepanek'le bir araya gelerek 2 ülke arasındaki ilişkileri ve 2 ülkeyi yakından ilgilendiren bölgesel ve küresel gelişmeleri de değerlendirdik.

Değerli Komisyon üyelerimiz, bugünkü toplantıda müzakere edilmesi öngörülen 7 teklif dışında esas komisyon olarak Komisyonumuzda toplam 32 adet teklif bulunmaktadır. 28'inci Yasama Döneminin başlangıcından bugüne kadar Komisyonumuzda görüşülüp rapora bağlanan tekliflerden 64'ü Genel Kurulda görüşülerek kanunlaşmıştır. Bununla birlikte, Komisyonumuzda kabul edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gündeminde yer alan teklif sayısı 102'dir. Bu vesileyle, tüm grupların söz konusu tekliflerin Genel Kuruldan geçirilmesi için iş birliği yapmasını bir kez daha önemle rica ediyor, desteklerinizi bekliyorum.

Özellikle bugün toplanmamızın sebeplerinden biri de yıl bitmeden bazı anlaşmalar var, geçmesinde faydalarının, özellikle Türkiye'nin çifte vergilendirme açısından bazı faydalarının olduğuyla alakalı bize bir geri bildirim geldi ilgili birimlerimizden ve Bakanlığımızdan, biz de bunun üzerine bugün bütçe görüşmeleri başlamadan önce toplanalım istedik.

Ben, tekrar teşekkür ediyorum sabrınız için.

Basın mensupları arkadaşımıza, basına teşekkür ediyoruz.

Genel Kurulun 22/10/2025 tarihli 10'uncu Birleşiminde DEM PARTİ Grubu kontenjanından Dışişleri Komisyonu üyeliğine Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in yerine Bitlis Milletvekili Sayın Semra Çağlar Gökalp seçilmişlerdir. Semra Hanım, yok burada. Sayın Çağlar Gökalp'e tekrar hoş geldiniz diyor, yeni görevlerinde başarılar diliyorum, zaten İtalya görüşmemizde de heyetteydi Semra Hanım da.

Şimdi, gündeme geçiyoruz. Gündem bilgisi ve teklif metinleri 2/12/2025 günü Millet Meclisi uzantılı, TBMM uzantılı e-posta adreslerinize gönderilmiş ve elden de dağıtılmıştır.

Bugünkü gündemimizin 2'nci sırasında uygun bulma kanun teklifleri kapsamında da 7 kanun teklifinin görüşülmesi yer almaktadır.

III.- ALT KOMİSYONLAR

1.- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunun kurulması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündeme geçmeden önce, Dışişleri Komisyonumuz bünyesinde -biraz önce de ifade ettiğim- "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonu" adlı bir daimî alt komisyonu kurulması hakkında verilen bir önerge var, geçen dönem de zaten var olan bir komisyondur bu. Dışişleri Komisyonu üyesi 9 milletvekilinden oluşacak alt komisyonda Dışişleri Komisyonunda temsil edilen siyasi parti gruplarının üye sayıları oranları dikkate alınarak yapılan orantısal dağılıma göre de yine zaten bunu önceden de gruplarla bir arada gelip hemfikir olmuştuk; AK PARTİ'nin 4, Cumhuriyet Halk Partisinin 1, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisinin 1, Milliyetçi Hareket Partisinin 1, İYİ Partinin 1 ve YENİ YOL Partisinin de 1 üyeye temsil edilmeleri öngörülmektedir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunun kurulmasına ilişkin önerenin kabulü hâlinde siyasi parti gruplarında 9/12/2025 Salı günü mesai bitimine kadar alt komisyonda görev alacak üye isimlerinin Komisyon Başkanlığına bildirilmesini de buradan rica ediyorum. Komisyonumuza isimler bildirildikten sonra tabii ki okunarak oylanacak ve alt komisyon üyeleri ilerleyen günlerde belirlenen bir tarihte başkan seçimini gerçekleştirmek için toplanacak.

Bu vesileyle şimdi bu önergeyi ve gerekçesini okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Dışişleri Komisyonu bünyesinde 9 üyeden oluşan "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar" adlı bir alt komisyon kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Oğuz Üçüncü
İstanbul

Derya Bakbak
Gaziantep

Seda Gören
İstanbul

Utku Çakırözer
Eskişehir

Gerekçe:

Türkiye dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının kaybettirme hâlleri dışında vatandaşlıktan çıkanlar ile soydaş ve akraba toplulukların ülkemizde siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel bağlarını muhafaza etmelerini ve geliştirmelerini sağlamak, ülke ya da bölgelerinde yaşadıkları sorunların çözümüne yardımcı olmak, yaşanan gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, gerektiğinde parlamenter diplomasi yoluyla sorunlara çözüm bulmak üzere Dışişleri Komisyonu bünyesinde Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunun kurulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bir önceki dönemde kurulan ama aslında tam arzu ettiğimiz performansı da alamadığımız -bunu ben özellikle de ifade etmek isterim- Komisyonumuzun bu dönem kurulması hâlinde daha aktif çalışmasını, özellikle yurt dışında yaşayan, biz de Komisyon olarak gittiğimiz her yerde tüm temsilcilerle birlikte, tüm siyasi gruplardan temsilci arkadaşlarımızla birlikte tüm vatandaşlarımızla görüşmeler yapıyoruz, ona da ben özellikle dikkat ediyorum. Aslında ciddi sorunları olabilir ama baktığımızda kategorik aslında bu sorunlar, çoğunda benzer sorunlar yani çözüm bulduğumuzda birçok farklı ülkede yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarının birçoğunu gidermiş olacağız. Dolayısıyla, Komisyon olarak da vatandaşlarımızın sesi olmamız gerektiğini düşünüyorum yani sadece formalite icabı bir komisyon kurup burada da "Sorunlar şudur." deyip bırakmaktan ziyade, onun ötesine geçip sorunları belirleyip, çözüm önerilerini geliştirip, Komisyonda gerekirse bunları teklife dönüştürüp ve Genel Kurula indirmeyeyle alakalı da aktif davranmamız, aktif olmamız gerektiğine inanıyorum.

Dolayısıyla bu vesileyle ben önergeyi oylarınıza sunuyorum...

NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, bu vesileyle eğer müsaade ederseniz, arkadaşımız gözlemlerini aktarırsa -siz de altını çizdiniz ama- yine de bizim tarafımızdan nasıl beklentiler içinde olduğumuzu görebilirsiniz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Memnuniyetle.

Buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Büyükelçim, Sayın Başkanım; teşekkürler.

Aslında, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız ya da vatandaş olmayan, oranın vatandaşı olan Türkiye kökenli kardeşlerimizin sorunlarıyla belki Mecliste bir ana komisyonun ilgilenmesi lazım yani bir ihtisas komisyonu, süreklilik arz eden bir komisyona ihtiyaç olduğuna burada bence tüm milletvekilleri üzerinde mutabık kalacaktır. Siyasi partilerin genel anlamda seçim dönemlerinde verdikleri vaatler arasında da zaten bu ana komisyon talebi her dönem yer almakta. Bunun bir önceki dönemde alt komisyon olması uygun görüldü. Dediğimiz gibi yani yeterli değil. Kuruldu, bizler, partilerimiz aday gösterdi üye olduk ancak 27'nci Dönemdeki alt komisyonun yaptığı birçok şeyi yapamadı alt komisyonumuz. Sağ olsun, Sayın Alt Komisyon Başkanımız iyi niyetle birkaç kez topladı, sanırım seçim hariç toplam 2 kez toplandık diye hatırlıyorum ama yeterli değil. Neden yeterli değil? Bir de sürekli gelişen işler var yurt dışında. İşte, Avrupa'da aşırı sağa bir eğilim var, oradan kaygı duyuyor yurttaşlarımız. Almanya'da çifte vatandaşlık kanunu çıktı, büyük bir fırsat, bizim on yıllardır istediğimiz kanundu bu aslında Türkiye Cumhuriyeti olarak. Dışişleri Bakanlığı sözcüleri de burada, onlar da benden daha iyi biliyordur ama biz mesela rakamlara baktığımızda -burada da paylaşıldı, Komisyon'da da paylaşıldı, alt komisyon'da, sonra ana komisyon'da- hiç beklemediğimiz kadar düşük başvuru var Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçme noktasına. Mesela, sadece bunun için bile belki bir seri toplantı yapılmasına ihtiyaç vardı. Bize, size iletilen vatandaşlarımızın talepleri var, Türkiye Cumhuriyeti'nde kurumların çözmesi gereken, az önce işaret ettiğiniz, sadece derdi dinlemek değil ama birlikte bir şey yapıp gerekirse kanunlaştıracak noktaya getirecek şekilde. Emeklilik noktasında, askerlik noktasında, özellikle çifte vatandaşlık kanunundan faydalanma fırsatı ortaya çıktığında "Neden faydalanmıyorlar?" diye baktığımızda sizin de gündeminize geliyordur o nedenler. En basiti arabalarını, telefonlarını Türkiye'de kullanma noktasında kendilerini bir yabancı, bir üvey evlat gibi hissetmelerine neden olan uygulamalar var. Burada bunu bir suçlama anlamında söylemiyorum, bunu birlikte giderelim anlamında söylüyorum. Alt komisyonumuzun her şeye gücü yetmez, doğaldır, bunu anlıyorum ama bu noktada belki biraz daha sık ve etkili toplanmaya, belki yurt dışında -bunu da illa gezelim anlamında da söylemiyorum, her birimizin başka vesilelerle gitme imkânımız oluyor gerek ana komisyonumuz sizinle, gerek bizlerin üyesi olduğumuz diğer komisyonlarla, oralarda zaten bir araya gelmeye çalışıyoruz ama- alt komisyonumuzun da yine bir gerçekten ne oluyor, ne bitiyor öğrenme bağlamında yurt dışındaki vatandaşlarımızla giderek ya da uzaktan, buradan bir şekilde daha fazla temasa ihtiyacımız var. Burada kurumlarla, sorunların kaynaklandığı... Sağ olsun, Sayın Alt Komisyon Başkanımız bazılarını, mesela Yurt Dışı Türkler Başkanlığını davet etti, dinledik ama bize son toplantımızdaki verdiği bilgilendirmede kendisi de bizlerden bağımsız olarak birçok kurumla irtibatla olduğunu söylemişti ama ne noktaya gelindi, ne noktaya gelebiliriz şey yapmakta... Yani, kurmuş olmak için kurmayalım, işlevsel olsun, etkin olsun. Keşke ana bir komisyon olsa hepimizin daha güçlü bir şekilde asılacağı. "Alt komisyon" diye güçsüzdür demek de istemiyorum ama etkin hâle getirmek hepimizin ortak sorumluluğu diye düşünüyorum. Az önce önergeye imzayı atarken de bu hissiyatı sizinle paylaşmak istedim, sağ olsun Sayın Büyükelçim de fırsat verdi.

Çok teşekkür ediyorum, bunu böyle kılmakta fayda var diye düşünüyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Aynı görüşteyim yani sadece kurmuş olmak için kurmanın hiçbir anlamı yok. Belki burada şunu da yapabiliriz: Biz -dediğim gibi- ana komisyon olarak da gittiğimiz her yerde -belki "mutlaka" desem de yeridir zannediyorum- vatandaşlarımızla, temsilcilerimizle görüşüyoruz. Belki orada da o görüşmeleri bir tutanak hâlinde alt komisyona da bizim iletmemizde fayda var. Yani onların kalmaması ve fiili olarak da, tekrar çözüm olarak da geri ana komisyona rapor edilmesiyle alakalı şunu da yapabiliriz: Bunu daha sistematik hâle getirmekle ilgili yani sadece bir temennide bırakmamak adına belirli zamanlarda periyodik olarak bunu yapalım. Alt komisyon, ana Komisyona yaptığı çalışmalarla ilgili, sorunlar ve çözümleriyle ilgili yıl içerisinde, periyodik olarak rapor sunsun, hiçbir şey yapılmadıysa "Hiçbir şey yapmadık." raporu sunulsun. Belki bu anlamda biraz daha aktif olmayla alakalı teşvik mekanizması da olmuş olabilir.

Seda Hanım, buyurun lütfen.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Çok teşekkür ediyoruz Başkanım tekrar.

Geçen dönemle alakalı, evet, Utku Bey'in söylediğine şu anlamda katılıyorum: 9 kişi olunca toplantı yeter sayısını sağlamakta biraz sıkıntı yaşadığımız için toplanamadığımız zamanlar oldu çok ciddi çaba göstermemize rağmen, öncelikle onu ifade etmem gerekiyor. Ama biz Utku Bey'le de zaman zaman gayriresmî olarak bir araya geldiğimizde paylaştığım üzere bize aktarılan, sizin toplantılarınızda, size eşlik ettiğimiz zamanlarda yine Türk toplumundan aldığımız geri dönüşler, farklı zamanlarda, işte, Avrupa Konseyi vesilesiyle gittiğimizde aldığımız görüşler neticesinde 2 kere Maliye Bakanlığımızla, yine 2 kere Yurtdışı Türkler Başkanlığımızla, Millî Savunma Bakanlığımızla, Ticaret Bakanlığımızla çok ciddi çalışma toplantıları gerçekleştirdik Başkanım. İnşallah, bu dönem de kurulduğunda bir süreklilik arz edeceği için çok tabii önemli olacak. İnşallah, bu dönem tekrar kurulduğumuzda bahsettiğiniz gibi, bu bilgilendirmeleri de daha sık olarak yaparız. Sadece rapor sunma olarak değil de Dışişleri Komisyon toplantılarımıza da inşallah kurulduğunda göreve gelecek arkadaşlar doğru bilgilendirmeyi yapacaktır.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Yani, burada, dediğimiz gibi, bir yasal olarak çözülmesi gereken konular olacak, bir de yürütmeye ilgili tıkanan konular olabilir. Yürütme konusunda da bizim görevimiz sadece bunu yürütmeye yani ilgili bakanlıklara veya kurumlara iletmek olmamalı yani Meclisin bir denetim mekanizması da vardır. Yani iletilen konuların ne olduğuyla alakalı disiplinli bir şekilde o çalışmanın geriye dönmesi ve tekrardan bize rapor edilmesinde fayda var yani sizde kalmaması gerekiyor yapılan çalışmanın. Aksi takdirde buranın alt komisyon olmasına gerek yok yani sizde ne çalışma yapılıyor, yapılmıyor, yapılmıyor veya ilgili kurumlarla görüştünüz ama zaman kurumlardan yeteri kadar cevap geldi, gelmiyor veya Mecliste bir çalışma yaptınız ama Mecliste yeteri kadar bir etkinlik sağlandı, sağlanamıyor; her neyse, onu ana komisyona düzenli olarak rapor ederseniz dolayısıyla biz de orada katkı verme noktasında oluruz çünkü sonuçta bu Komisyonun performansı ana komisyonun performansı demektir veya performansının düşüklüğü ana komisyonun performansının düşüklüğü olarak yansıyacaktır.

Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Öneriyle ilgili başka söz almak isteyen arkadaşımız yoksa...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Özellikle öneriye de destek vermiş olan bir vekil olarak biraz önce söylemiş olduğunuz, işte, toplantılarda bir araya geldiğimiz vatandaşlarımızın aslında ülke farklılaşan ama zaman zaman da bütünleşen meseleleri var. Ben onun için alt komisyon çalışması yürütülecekse bu manada ana komisyona yardımcı olması gerektiğine inanıyorum. Almanya'nın sosyal güvenlik anlaşması, Avusturya'nın sosyal güvenlik anlaşmasına benzese bile ülkenin kendi dinamikleri var ama 3,5 milyon insanı etkiliyor. Dolayısıyla onunla ilgili bir çalışma yapılacaksa Avusturya'ya bir faydası yok muhtemelen ama 3,5 milyon insana faydası olacaktır. Ülke ülke çalışmamız gereken konular var. Din ve din tedrisatının geleceği, dil ve dil tedrisatının geleceği bütün vatandaşlarımızı yani yeryüzündeki 7 milyon insanımızı doğrudan ilgilendiren üst başlıklardır. Dolayısıyla onlarla ilgili farklı bir çalışma yürütmek lazım ve yine İslamofobiya yani Müslüman düşmanlığının, kurumsal hâle dönüşmesi, aşırı popülist partilerin iktidara yürüyüşleri, Avustralya'dan Yeni Zelanda'ya, Kanada'dan Amerika'ya, efendim, Avrupa'nın batı ülkelerinde ve doğu ülkelerinde bir ortak fenomen olarak insanlarımızı doğrudan etkiliyor, yaşam kalitesine doğrudan etkisi var, toplumsal atmosfer bozuluyor.

Son olarak, Başkanım, siz de gittiğinizde mutlaka görüyorsunuz yani dert dinlemek bu manada bir gelenek, güzel de bir şey fakat vatandaşlarımız da hafiften hafiften, "Ya, bunları geçen sene de anlatmıştık, öbür sene daha anlatmıştık, artık çözümle ilgili..." Türkiye Büyük Millet Meclisinden, başta Komisyonumuzdan ama aynı zamanda Genel Kuruldan da yasal düzenlemeler başta olmak üzere bunların dinlendiği, özümsemiği, bir aksiyona dönüştüğü ve artık insanlarımızın ifade ettiği meseleleri de çözdüğüne dair bir hissiyat da paylaşmak iyi olur yani müjdeyle gitmek de fena olmayan yer yer. Dolayısıyla onu sağlamak da belki alt komisyonun ve Komisyonunun görevi olması gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Aynen beklenti de bu yani dışarıdaki beklenti de bu görüştüğümüz zaman. Millet şunu istemiyor artık: "Ya, bizim gazımızı almak için geliyorsunuz, görüşüyorsunuz, gidiyorsunuz..." Yani bence biz de onları bu pozisyona sokmamalıyız, onlar da bize bu gözle bakmamalı; inşallah da öyle olacaktır.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Çok da uzatmak da istemem, sadece Seda Hanım'ın söylediği bir hususun altını çizmek istiyorum: Yani bu katılımda çoğunluğun sağlanması yani alt komisyonun toplanabilmesi için yeterli milletvekili sayısı meselesinde hepimizin -kendim için de söylüyorum bunu, tüm üyeler için- gerekli hassasiyeti göstermesi lazım. Yani katılabilecek arkadaşlarımız üyesi olsun alt komisyonun; iktidar için de muhalefet için de aynısı geçerli. Aksi hâlde toplanamıyor sayı nedeniyle çünkü birkaç kere... Seda Hanım söyledi bu konudaki sıkıntımızı, üzücü. tabii, bunun ifade edilmesi ama...

SEDA GÖREN (İstanbul) - 4 kere bu şekilde...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben bunu ana komisyon için de istiyorum. Yani, burada da ben şunu gerçekten bütün samimiyetle istiyorum tüm siyasi gruplardan: Gerçekten Dışişleriyle ilişkisi olmayan, bu konuda emek harcamak istemeyen arkadaşımızın sırf laf olsun diye burada olması haksızlık olur, alt komisyon için de bu geçerlidir. Gerçekten buraya katkı verecek arkadaşların burada olmaları son derece önemli.

Çok teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun. Alt komisyona bundan sonraki çalışmalarında da başarılar diliyoruz. İnşallah, bu dönem daha başarılı, somut çıktılarla bir faaliyet dönemi olur ümidindeyiz, tekrar hayırlı uğurlu olsun.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2990)¹

BAŞKAN FUAT OKTAY - Uygun bulma kanun tekliflerinin 1'inci sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/2990) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 11/3/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, aynı tarihte esas Komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali Komisyon olarak Millî Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere sözü Dışişleri Bakan Yardımcısı Sayın Ayşe Berris Ekinci'ye veriyorum.

Buyurun Sayın Ekinci.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanı, Komisyon üyesi değerli milletvekilleri; ülkemiz ile Zimbabve arasındaki ilişkiler yapıcı bir gündem çerçevesinde devam etmektedir. Özellikle, Harare Büyükelçiliğimizin 2011 yılında açılması sonrasında ilişkilerimiz ivme kazanmış olup az sayıda yurt dışı temsilciliği bulunan Zimbabve de 2019 yılında Ankara'da Büyükelçiliğini açmıştır. Dönemin Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun 10-11 Ocak 2023 tarihlerinde Harare'ye gerçekleştirdiği ziyaret ilişkilerimizde önemli bir aşamayı teşkil etmiştir. Keza dönemin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mustafa Şentop'un davetlisi olarak 2021 yılında beraberinde Parlamentolar Arası Dostluk Grubu üyeleriyle birlikte ülkemizi ziyaret eden Zimbabve Meclis Başkanı Mudenda'nın temasları da son

1. (2/2990) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

derece başarılı sonuçlanmıştır. Zimbabve'yle ikili ticaretimizde de olumlu ve görece dengeli bir gidişat olduğunu görüyoruz. Altyapı, tarım, tekstil, yenilenebilir enerji ve madencilik Zimbabve'yle ikili ilişkilerimizde gelecek vadeden alanlar olarak öne çıkıyor.

Öte yandan, Zimbabve'yle olumlu bir atmosferde devam eden ilişkilerimizin ahdî zeminin güçlendirilmesine de önem veriyoruz. Nitekim, bugün görüşülmekte olan Askerî Çerçeve Anlaşması, İstanbul'da düzenlenen 16'ncı IDEF marjında Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler ile Zimbabve Savunma ve Savaş Gazileri Bakanı arasında 27 Temmuz 2023 tarihinde imzalanmıştır. Ülkemiz ve Zimbabve arasındaki askerî ilişkilerin ahdî zeminini teşkil edecek olan bu anlaşma, askerî eğitim ve öğretim, savunma sanayisi, tatbikat, askerî tıp ile sağlık hizmetleri, askerî temas ve ziyaretler, haritacılık ve hidrografi, askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi değişimi gibi konuları kapsamaktadır. Ayrıca, mesleki gelişim amaçlı personel değişimi, misafir personel ve birlik değişimi, doğal afet yardım harekâtı, insani yardım, askerî tarih ve arşivi, yayın ve müzecilik antlaşmasının içerdiği iş birliği alanları arasındadır. Zimbabve tarafı antlaşmanın onay sürecini henüz tamamlamamıştır

Yüce Meclisimizin takdirlerine sunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Karşı tarafın tamamlanmamasıyla ilgili bir şey, bir gerekçe veya bir zaman aralığı var mı?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Efendim, özel bir sebep yok, süreç devam ediyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Süreç devam ediyor.

Konuyla ilgili söz almak isteyen arkadaşımız, görüş ve önerisi olan arkadaşımız var mı?

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Benim sorum var.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - İki ülke arasındaki savunma ticareti hacmi nedir? Zimbabve'nin Türkiye'den savunma sanayisine ilişkin satın almaları var mıdır? Bunların kaç tane özel firmalardır?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Esas itibarıyla, bu anlaşma, özellikle savunma sanayisi alanındaki iş birliğinin geliştirilmesini öngörüyor. Bu aşamada çok ciddi bir iş birliğimiz söz konusu değildir. Askerî çerçeve anlaşmasının iki ülke Millî Savunma Bakanlıkları arasında başlatılması muhtemel iş birliği projelerinin yasal dayanağı olması beklenmekte ve Afrika Ortaklık Politikamız çerçevesinde de kıtadaki etki alanımızın genişlemesine katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

Öte yandan, Zimbabve ulusal ordusu ve Zimbabve hava kuvvetlerinden oluşan Zimbabve savunma kuvvetleri iç güvenlik, sınır koruması ve rejim istikrarı etrafında yapılandırılmış olup bölgesel barışı korumada kayda değer bir role sahiptir. Devletler arası askerî iş birliğinin gelişimine katkı sağlamasının yanı sıra, savunma sanayisi alanında da iş birliğine ivme kazandıracağı, diğer bölge ülkeleri ve pazarları açısından da olumlu örnek teşkil edeceği ve ülkemizin son yıllarda kayda değer ilerleme sağlayan savunma sanayisi sektörüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Bu cevap değil Berris Hanım, bunları buradan da okuyabilirdik, sayıya ilişkin bir şey söylemediniz. Ne kadar mesela?

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Cevabı öncesinde verdi ya, ekstra bilgi bunlar.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Hangisi cevaptı Kamil Bey?

KAMİL AYDIN (Erzurum) - "Yok." dedi.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Hiç yok...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Şu anda yok, onun ahdî zeminini teşkil etmeye çaba gösteriyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ceylan Hanım, tamam mı?

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Tamam.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Arkadaşlar, sorulara olabildiği kadar net cevap verelim, hazırlıklı gelelim lütfen.

Evet, Oğuz Bey, buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Değerli Bakanım, özellikle Afrika açılımı çerçevesinde önemle vurguladığımız, işte, büyükelçisi sayısını yükselttiğimiz Afrika kıtasıyla ilgili, Harare'de biz bu elçiliğimizi 2011 senesinde açmışız, o zamanki ticari hacmimiz bir sene sonra 16 milyon, şimdi 30 milyon dolar çerçevesinde. Sadece Çin'in 1,5 milyar dolarlık ihracat yaptığı bir ülke. Benim özellikle sormak istediğim, bu savunma anlaşması belki bir ivme kazandıracaktır ama bu ülkeyle ilgili -Gambiya'da da aynı şeyi biraz sonra tartışacağız- bizim normalde potansiyelimizin daha fazla olduğu ülkelerde tıkanıldığımız ve takıldığımız meseleler acaba ne? Biz daha önce bunu savunma sanayisinde gitmiş olduğumuz NATOPA çerçevesindeki toplantılarda da söylüyoruz yani her milletvekili aynı zamanda kendi ülkesinin bir manada da elçisi yani proaktif bir girişim mi eksik, yoksa işte, girişimcilerimize yönelik bir platform mu sunulmuyor? Ben, doğrusu, 1,5 milyar dolarlık bir ihracat yapan Çin karşısında bizim önem vermiş olduğumuz Afrika kıtasında bu hacmin -Gambiya'da da benzer bir rakam var- çok düşük olduğuna ve on dört yıl içerisinde de çok yavaş ilerlediğine dikkat çekmek istiyorum ve bunun sebepleriyle ilgili, bizim yapabileceklerimizle ilgili, neler yapabileceğimize dair tavsiyelerinizi de dinlemek isterim. Çin'in becerdiği bizim henüz yapamadığımız durum burada nedir?

BAŞKAN FUAT OKTAY - Sayın İkinci...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Çin'in tabii, Afrika'ya yönelik çok daha farklı bir yaklaşımı mevcut -yani ülkemizden daha değişik- daha ziyade oradaki kaynakları çıkarma ama kendi ülkesine de götürme ve orada kullanma yönünde bir yaklaşımı mevcut. Bizim Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizde tabiatıyla bir "kazan-kazan" temeli üzerinde bir iş birliği teşkil etmeye çalışıyoruz ama dediğiniz gibi maalesef bu her zaman çok kolay olmuyor, bazı ülkeler nezdinde süreçler çok yavaş işliyor.

Burada bir önemli, belki negatif bir olgu da Türk Hava Yollarının buraya uçmuyor olması yani Türk Hava Yollarının gittiği ülkelerde girişimcilerimizin bir nebze daha rahat o ülkeye gidebildiklerini de görüyoruz. Bir de burada, biraz önce askerî alanda olduğu

gibi diğet ticari ve ekonomik alanda değışik anlaşmaların da hayata geerilmesi aslında bizim iş adamlarımıza, iş insanlarımıza da ilave bir rahatlık sağılıyor. Dolayısıyla, bu ülkelerle hem ticari, ekonomik iş birliğı anlaşması olsun hem ifte vergilendirmenin lenmesi anlaşması olsun bu alanlarda da ahdı bir zemini sonuçlandırmaya çaba gösteriyoruz.

Bir de tabii bir önemli husus da burada geliştirilecek iş birliğinde ve projelerde finansman konusu. Bu da bizim açımızdan da ana sınamayı teşkil ediyor ve burada aslında yine Çin'le de ana farkı ortaya koyuyor. Bunun için de birtakım başka ülkelerle de yaptığımız görüşmelerde -son dönemde buna hız vermeye çalışıyoruz- birtakım üçüncü ülkelerle de Afrika Kıtası'nda tabii ki çıkarlarımız uyuştuğı takdirde bir iş birliğı alanı yaratmaya çalışıyoruz. Burada, mesela Norvei', Japonya'yı, Amerika Birleşik Devletleri'ni sayabilirim, bu gibi konularda çalışmaya çaba gösteriyoruz.

Burada Zimbabve özelinde bir önemli diğet husus da esasen Zimbabve'deki maden zenginliğı ve bu konuda da Enerji ve Ticaret Bakanlığıımız da çalışmalar yrtyr ve Afrika'ya yönelik de aslında bu nadir toprak elementlerine ilişkin olarak genel bir çalışma da yapıyoruz. Zimbabve'de aralarında altın, lityum, elmas, platin, nikel, krom, zmrdn de bulunduğı yaklaşık 60 farklı maden bulunuyor ve mineral rezervi ve nadir toprak elementi var. Çin'den sonra en büyük nadir toprak minerali rezervine sahip bir ülke ve lityum rezervinde dünyada 5'inci sırada, platin rezervinde 2'nci sırada ve döviz gelirinin de yüzde 60'ını maden ihracatından karşılıyor. Esasen burada da Çin'in önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Ama dediğimiz gibi, süreç kolay olmuyor bu ülkelerle ama bykeliliklerimiz aracılığıyla ve Ankara'da da artan Afrika Kıtası'ndan bykelilikler vasıtasıyla bu iş birliğinin daha da geliştirilmesine önem atfediyoruz. Bu noktada tabiatıyla parlamenter diplomasi de ve sizlerin girişimleri de bu ilişkilerin geliştirilmesinde kritik önemdedir.

Teşekkür ederim.

BAşKAN FUAT OKTAY - Berris Hanım, bu söylediklerinizden benim kafamda hiçbir şey oluşmadı yani bize diplomatik cevap veriyorsunuz. Yani bu kadar nadir toprak elementlerinde ve birçok konuda dünyada bu kadar söz sahibi olabilecek, potansiyeli olan bir yerden konuşuyoruz. Çin konusunda, Çin'in biz kesinlikle finansman konusunu avantajına kullandığını biliyoruz ve bunun ilgili de çalışıyoruz. şimdi, bizim, Afrika Kıtası'nda 37 milyar doları aşkın bir -toplam Afrika Kıtası- ihracatımız var. Hedefimiz 50 milyar dolar. şimdi, 37'den 50'ye çıkmak için Zimbabve'nin bunun içerisindeki yeri nedir? Mademki finansmanı noktasında bizim sıkıntımız var, finansmanın dışında geliştirdiğimiz şeylerle alakalı bir eylem planı var mıdır? Yol haritası nedir? Net söyleyin bize lütfen. Çifte vergilendirme ve benzeri konularla alakalı birtakım şeyler yapılması gerekiyorsa bizden beklenen bir şey var mıdır? Geldi de burada bekleyen bir şey mi var? Bu anlaşmalar yapıldı mı? Yapılmadıysa niye yapılmadı? Ne zaman yapılacak? Neyi bekliyoruz? Yani böyle bir fırsat varsa nadir toprak elementleriyle ilgili görüyoruz Ukrayna'da olanları, değıl mi veya diğet ülkelerde olanları? Bize bırakacaklarını mı zannediyorsunuz? Yani buradaki en kritik faktörün zaman olduğunu biliyoruz. Benim bildiğim kadarıyla da yürütme mutlaka bizim çalışma şeklimiz son derece nettir. Eylem planı vardır, eylem planı takvimlendirilmiştir, zamana bağılıdır ve o gerçekleştirilmiştir, gerçekleştirilememiştir, o zaman bu defa da düzeltici eylemlerle girilir. Var mıdır bunlar? Varsa nedir? Bunun karşılığı nasıl 30 milyon dolar? 30 milyon dolar hiçbir şeyle ifade edilebilecek bir rakam değıl.

DIşIşLERİ BAKAN YARDIMCISI AYşe BERRİS EKİNCİ - Efendim, tabiatıyla eylem planlarımız vardır ve sizin de biraz önce ifade ettiğiniz gibi...

BAşKAN FUAT OKTAY - Bakın, bunu şunun için söylüyoruz: Bu anlaşmaları görüşüyoruz ama bu anlaşmalar da dikkat ederseniz -bunu defalarca söyledik- klasik anlaşmalar, değıl mi?

DIşIşLERİ BAKAN YARDIMCISI AYşe BERRİS EKİNCİ - Doğırudur.

BAşKAN FUAT OKTAY - Bizim Komisyonumuza gelen yani, askerİ ereve anlaşmaları, sözleşme anlaşmaları, ne bilim, ifte vergilendirmeler falan, aslında, bir anlamda çok ufak detayda değışikliklerin olduğı matbu anlaşmalar. Dolayısıyla biz dedik ki Dışışleri Komisyonu olarak bizim yapacağımız şeyler, bu anlaşmalar hangi ülkelerle ilgili yapılıyorsa o ülkeyle ilgili bizim dış politikamız da dâhil tüm konuları burada tartışabileceğimiz bir zemin olsun. Böyle değıerlendiriyoruz, iki yıldır da böyle çalışıyoruz, buna göre de hazırlıklı gelin diyoruz size. Yani, sadece bu anlaşmayı konuşmuyoruz burada. Bu anlaşma toplam Zimbabve ilişkileri içerisinde nereye katkı verecek? Mevcut ilişkilerdeki ihracatsa bu konu veya savunma iş birliğı ise ne noktada ve bizi nereye taşıyacak? Etki analizini soruyoruz.

DIşIşLERİ BAKAN YARDIMCISI AYşe BERRİS EKİNCİ - Sayın Başkanım, esasen herhâle kendimi ifade edemedim.

BAşKAN FUAT OKTAY - Yani, belki de biz anlayamıyoruz, bilmiyorum ama tüm arkadaşlar olarak, Komisyon yeleri olarak aynı sorunu yaşıyoruz.

DIşIşLERİ BAKAN YARDIMCISI AYşe BERRİS EKİNCİ - Estağıfurullah.

NAMİK TAN (İstanbul) - Ben biraz daha anlayışla yaklaşmaya çalışıyorum. Bu işin sorumluluğı...

BAşKAN FUAT OKTAY - Ama, bakın "İlgili kurumlardan temsilcilerle gelin. Karar verici arkadaşlar burada olsun." diyoruz. Yani onun için size, Genel Müdür aşağısı arkadaşlar değıl, karar verici arkadaşları burada istiyoruz dedik. Gördüğüm kadarıyla da arkadaşlar burada. Yani bunlara net cevap vererek gidelim.

Yani burada ben anlayışlı olmak istemiyorum. Yani anlayışlı olmak şu demek değıl: Biz bu konularla ilgili çalışma yapmıyor olsak anlayışlı olurum ama yapılan çalışmanın burada izah edilemiyor olmasına anlayışlı olmam. Mecliste izah edilsin veya eksik bir şey varsa onu da görelim.

NAMİK TAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, aslında tabii bu işin ciddiye alınması, bu hesabın verilmesi, bu politikanın yürütücüsü olan Bakan tarafından yapılması gerekiyor.

BAşKAN FUAT OKTAY - Bakanı temsilen geliyor zaten, Bakan Yardımcısı görüştüğümüz arkadaşımız.

NAMİK TAN (İstanbul) - Ama işte, Bakanın kendisinin kendisi gelmesi lazım, biz Bakanı burada istiyoruz.

BAşKAN FUAT OKTAY - Biz her zaman Bakanı Komisyon toplantısına, her toplantıda buraya alamayız ki. Bakan bğn yurt dışında yarın bilmem başka bir yerde.

NAMİK TAN (İstanbul) - Olabilir ama onun asli sorumlusu Bakandır.

BAşKAN FUAT OKTAY - Bakan Yardımcısı, Bakanı temsil ediyor; ilgili arkadaşlar, Bakanlıklarını temsil ediyorlar.

NAMIK TAN (İstanbul) - Orada Bakan bunun hesabını vermek durumundadır ve kendisinin de burada bulunması gerekir.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ya, arkadaşlar, böyle bir şey olur mu? Ben Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak çalıştığım yerde Cumhurbaşkanı temsil ettiğim her yere ve onun hesabını verdim, vermek zorundayım. Yani siz Cumhuriyet Halk Partisinin temsilcisi olarak geldiğinizde biz size şunu diyebiliyoruz: "Hayır, siz değil, Genel Başkanınız burada olsun." deme şansımız var mı? Siz Cumhuriyet Halk Partisini temsil ederek Komisyonu temsil ediyorsunuz, tüm siyasi partiler nezdinde.

NAMIK TAN (İstanbul) - Genel Başkanın olması gereken yerde Genel Başkan olacak, Bakanın olması gerektiği yerde Bakan olacak. Komisyon için Bakanların gelip de burada hesap vermesi lazım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bakanlar da gelir ama burada illaki her toplantıda Bakanlar demek doğru değil.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Ben Namık Bey'i destekliyorum burada Sayın Başkan.

BAŞKAN FUAT OKTAY - E, o zaman hesap sormayalım mı veya bilgi istemeyelim mi Bakan olmadığı zamanlar, bunu anlamadım, onu mu demek istiyorsunuz?

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Hayır, hayır, Afrika'ya dair yaptığımız her şeyde bize öncesinde daha geniş bir sunum yapılmış olması çok iyi olurdu. Türkiye'nin Afrika perspektifi nedir? Onu Bakan gelseydi, açıklasaydı.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Onu istedik zaten, onu istedik hatırlarsanız.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Çin'le ilgili mesela Bakan Bey Komisyonunda söyledi...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Şimdi, bakın, madde 30 ne diyor komisyonlarda yürütmenin temsilî ve uzman çağırılmasıyla ilgili. "Komisyon toplantılarına Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Bakan Yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri de katılabilir. Komisyonlar fikirlerini almak üzere uzman çağırma yetkisine de sahiptirler." Dolayısıyla, burada Bakan Yardımcısının olması, ilgili konularla, ilgili cevap verilmemesi anlamında değildir, Bakan adına konuşuyor zaten.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Bakan Bey'in tutanaklara geçen kendi beyanı var "Komisyona gelip konuşmak istiyorum." diye.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Tamam canım, onu davet ederiz. Tabii ki Bakanımız davet ederiz, gelir konuşur, o ayrı bir şey.

Evet, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Sayın Başkanım teşekkür ediyorum.

Esasen, doğrudur, Afrika'ya yönelik bir eylem planımız mevcuttur fakat gelişen yıllar itibarıyla bu eylem planının da yetersiz kaldığını da gördük. Dolayısıyla, şu anda da bu eylem planının tekrardan geliştirilmesi yönünde çalışmalar yürütülüyor ve bu çerçevede de özellikle Afrika Kıtası'ndaki madenler ve limanlar açısından kritik bölgelere yapılabilecek yatırımlar bağlamında da Sayın Cumhurbaşkanımıza da önümüzdeki dönemde bu hedefler bağlamında bir arzda bulunulması planlanıyor. Dediğim gibi, bu anlaşmalar tabiatıyla ikili ilişkilerin geliştirilmesinde veya ekonomik -sizin de üzerinde durduğunuz gibi- ilişkilerin geliştirilmesinde -bu ahdî zemin- son derece önem arz ediyor. Diğer taraftan, bunun imzalanması ve ayrıca savunma sanayisinin de bu bölgelerde geliştirilmesi ekonomik ilişkilerimize ve ticari rakamlara da bir etki yaratacaktır. Fakat şunu da vurgulamak istiyorum: Bu ülkelerle belirli süreçleri ilerletirken, maalesef, her zaman çok kolay bir ilerleme sağlanamayabiliyor. Dolayısıyla, özellikle daha büyük Afrika ülkeleri hariç tutulmak üzere, bazı Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizi geliştirirken de daha sabırlı ve bu iş birliğini geliştirmeye yönelik adımlar atmamız gerekiyor.

Burada bir önemli husus da belki ilgili iş konseylerinin geliştirilmesi, iş insanlarımızın bölgeyi ziyaretlerinin sağlanması, oradan iş insanlarının ve ilgili çalışma sektörlerinin getirilmesi önemli olacaktır. Fakat, dediğim gibi, Türkiye açısından en önemli sınamalardan biri "Afrika ülkeleri" dediğimiz de finansmandır, bunun altını tekrar çizmek durumundayım. Belki de oradaki belirli açılımları belki bizlerin de ilgili Bakanlıklarımızla birlikte iş insanlarımıza ve ilgili sektörlerle daha iyi anlatabilmemiz, oradaki olanakları daha iyi ortaya koyabilmemiz gerekiyor; bu da bizim ödevimiz.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Başkan, ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

YUNUS EMRE (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Tabii, sizin Komisyon Başkanı olarak Komisyonun, bu konularda bilgilendirilmesini, bu konudaki hassasiyetinizi, bunu önemli bulduğunuzu takdir ederim, onu söylemek isterim başlangıçta.

Şimdi, efendim, şöyle ele almak icap eder bence: Bu anlaşma ve benzeri anlaşmalar, temel olarak ülkemizin söz konusu ülkelerle ilişkilerinin hukuki temelini oluşturma fonksiyonuna haizdir. Yani bu örnekte askerî çerçeve anlaşması bu askerî ilişkilere ve hukuki temel oluşturma fonksiyonuna sahiptir. Bu nedenle aslında sizin başlangıçta murat ettiğiniz bilgilendirmelerin belki yasama yılı başlangıcında ve tabii aslında Sayın Bakanın da katılımıyla hem bölgesel hem ikili ilişkiler düzeyinde -efendim, yani bu basına kapalı da yapılabilir yani gerçekten uzun bir süre Sayın Bakan da ayırırsa- Komisyonumuz da daha derli toplu bilgilendirilmiş olur. Tabii, böyle bir iletişim tarzı içerisinde belki -daha önce de ben Genel Kurulda da gündeme getirmiştim- bu kapsamda başka -yani Komisyonun işleyişe, Türkiye'nin dış politikasına daha çok katkı vermesi açısından- yol ve yöntemler de düşünülebilir. Mesela, bunların en başında Sayın Başkanım, tezkere oylamaları gelmektedir. Şimdi, biliyorsunuz yani Silahlı Kuvvetlerin yurt dışına gönderilmesi ya da Türkiye'ye yabancı Silahlı Kuvvetlerin gelmesiyle ilgili görüşmeler tabii Komisyonunda yapılmıyor, Meclis kararı olduğu için Mecliste gerçekleştiriliyor ve Mecliste de maalesef yürütme bulunmadığı için -parlamentar sistemde değiliz- hangi amaçların gözetildiğiyle ilgili siyasi bir açıklama da aslında Meclisin önüne gelmemiş oluyor. Yani İç Tüzük buna bir engel değil. Yani zatiataliniz Savunma Komisyonu ile birlikte bir müşterek toplantı da aslında her tezkere için ya da yıllar içerisinde yine yasama yılı başında gündeme gelecek tezkereler için bu türden Komisyonun yani karar almayacağım ama bilgileneceği bu yolda da siyasi parti gruplarının bu olaylar karşısında daha doğru bilgileneceği toplantılar düzenleyebilir.

Yani sonuç olarak, bu, aslında hayırlı bir tartışmayı başlatmış oldu. Sayın Bakanın Komisyon faaliyetlerine katılması, Komisyonu bilgilendirmesi bizler için çok değerli olacaktır. Yani biz netice itibarıyla muhalefet partisiyiz ama yani Bakanın kendi ağzından meseleleri doğru dinlemek, sorular yönetmek bizim de çalışmalarımız açısından çok daha verimli olacaktır. Yani Plan ve Bütçe Komisyonunda yılda bir defa Bakan geliyor ama takdir edersiniz ki orada gruplar adına bütün gün yapılan konuşmalardan

sonra Bakanın yirmi dakikalık falan bir yanıtı oluyor ve aslında hiçbir yanıt anlamına gelmiyor bütün yapılan konuşmalara. O bakımdan, ben Namık Bey'in gündeme getirdiği öneriyi hem desteklediğimi hem de yani sizin başlangıçta çizdiğiniz çerçeveye uygun bir çalışmanın yapılabilmesi için belli adımların atılabileceğini değerlendirmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Yani zaten burada hemfikiriz; orada bununla ilgili ben "hayır" demedim yani her toplantıda Bakanın gelmesinin lojistik olarak mümkün olmayacağını ifade ettim. Yoksa tabii ki Bakanın Dışışleri Komisyonuna gelmesi kadar normal bir şey olmaz, davet ederiz, olur, Bakanımızı davet ederiz ve o da seve seve katılır zaten, neticede katıldı.

Evet, başka bir soru ve öneri, görüş yoksa teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ZİMBABVE HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 27 Temmuz 2023 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, maddeyle ilgili görüşü veya önerisi olan arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Maddeyle ilgili görüş veya soru soran arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3 - (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Görüşü, sorusu olan arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/2990) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesi teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2991) ²

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemimizin 2'nci sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/2991) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 11/3/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif aynı tarihte esas komisyon olarak Dışışleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Millî Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Ekinci, buyurun lütfen, Komisyonu bilgilendirmek üzere söz sizde.

DİŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanı, değerli milletvekilleri; Gambiya'yla iyi düzeyde seyreden ilişkilerimizde pürüzlü bir konu bulunmamaktadır. 90'ların başında askerî eğitim ve lojistik yardım faaliyetleri çerçevesinde başlayan ikili iş birliğimiz ve ilişkilerimiz Afrika açılım ve ortaklık politikası çerçevesinde üst düzey ziyaretler de dâhil olmak üzere çok boyutlu olarak gelişmektedir. 2015 yılında 16 milyon ABD doları olan ticaret hacmimiz, 2024 yılında yaklaşık 88 milyon ABD dolarına ulaşmıştır. Gambiya, Türkiye açısından önem arz eden uluslararası konularda ülkemizde müzahir bir tutum sergilemekte, ülkemizi ve adaylıklarımızı uluslararası platformlarda desteklemektedir. Ülkemizin İİT'te 51'inci Dışışleri Bakanları Komisyonu Başkanı sıfatıyla, İİT'te İslam Zirvesi Başkanlığını yürütmekte olan Gambiya'yla İİT bağlamında iş birliği de bulunmaktadır.

Sahil bölgesinde giderek artan terör olayları bölgesel güvenliğe yönelik büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle Gambiya ülkemizle askerî alanda iş birliğini geliştirmek istemektedir. 1991 yılından bu yana ülkemizce çok sayıda Gambiyalı askerî personele eğitimi verilmiş, teçhizat, ekipman ve finansman desteği sağlanmıştır. Ülkemiz ile Gambiya arasında 1999 yılında

2. (2/2991) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa ekli.

akdedilen askerî alanda eğitim, teknik ve bilimsel iş birliği anlaşmasının yenilenmesi amacıyla hazırlanan Askerî Çerçeve Anlaşması, Gambiya Savunma Bakanı Serign Modou Njie'nin Efes 2024 Tatbikatı kapsamında ülkemizi ziyareti vesilesiyle 30 Mayıs 2024 tarihinde İzmir'de imzalanmıştır. Anlaşmanın Gambiya'daki onay süreci devam etmektedir. Söz konusu anlaşmayla, Gambiya'yla ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin geliştirilmesi, taraflar arasında askerî iş birliği sağlanması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu çerçevede, bu temel anlaşmanın onaylanması konusunda yüce Meclisimizin desteğini bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Üyelerimizden görüşü olan, soru soran arkadaşımız var mı?

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Az önceki soruyu burası için de tekrarlamak istiyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Burada Gambiya'yla geçmişe dayanan, 99 anlaşmasına dayanan bir iş birliği mevcut. Burada ayrıca da bir askerî mali iş birliği anlaşması da imzalanmış 2019 yılında ve 2 Mayıs 2019 tarihinde imzalanan anlaşma hükümleri gereğince tahsis edilen kaynak kullanılarak Katmerciler firmasından tedarik edilen 2 adet zırhlı personel taşıyıcı araç 26 Eylül 2022'de Banjul Limanı'na varmış. Söz konusu araçlar kullanım eğitiminin ardından 14 Ekim 2022'de de Gambiya makamlarınca teslim alınmıştır. Gambiya makamları bu araçlardan Orta Afrika Cumhuriyeti BM Misyonunda istifade edileceğini beyan etmişlerdi.

Ayrıca, yine aynı anlaşma kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Gambiya Silahlı Kuvvetlerinin kullanımı için hibe edilen 500 adet balistik koruyucu başlık 2023 tarihinde Gambiya makamları tarafından teslim alınmıştır. Diğer birtakım ilave hibe edilen malzemeler de mevcuttur.

Diğer taraftan, askerî alanda eğitim iş birliğinde de birtakım faaliyetlerde bulunulmuştur. Burada, Gambiya'nın 500 kişilik taburunun eğitilip donatılması talebine binaen ülkemiz ile Gambiya arasındaki askerî mali iş birliği anlaşması hükümleri gereğince tahsis ettiğimiz kaynak kullanılarak BM Barış Gücü operasyonlarına katılacak Gambiyalı askerlere ülkemizde eğitim verilmesi ve bazı askerî malzemelerin tedariki planlanmış ve bu bağlamda 500 askere Türkiye Maarif Vakfının desteğiyle Banjul'da Türkçe dil kursları verilmiş, bu kursların akabinde de bu askerler ülkemizdeki eğitime hazır hâle getirilmiş, ilk 250 kişilik grup 3 Ekim 2021 günü Hava Kuvvetleri Komutanlığımıza ait 2 uçakla ülkemize gelmişler ve ülkemizde eğitime tabi tutulmuşlar ve bu bağlamda da girişimlerimiz devam etmektedir. Gambiya personeline Türkiye'de verilen eğitimler, bugüne kadar 974 kişiye ulaşmıştır.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Türkiye'nin orada askerî bir ataşesi var mı?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Evet.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Oğuz Bey, buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Başkanım, biraz önceki, Zimbabve'yle ilgili aslında hatırlattığınız konuyla ilgili ben Gambiya'yla ilgili bilgilendirmede bir eksikliği dile getirmek istiyorum. Biz Gambiya'nın elektriğinin yarısını üretiyoruz ülke olarak, bizim özel girişimcimiz Karpowershiple ve yine Afrika'nın en büyük limanını 580 milyon dolara Türkiye kökenli bir şirket, bir başka özel sektör girişimcisi inşa ediyor. Yani ticaret hacmimiz yaptığımız yatırımları ve sağladığımız faydayı yansıtmıyor. Yine, ülkenin en büyük ticari partneri, Çin. Dolayısıyla, hani "win-win" "kazan-kazan" diye baktığımız süreçlerde biz bir türlü henüz "win"e geçemedik diye bir kanaatim var. Bizim bu konuda yapmamız gereken şeyler var mı, hakikaten merak ediyorum. Ülkenin elektriğe ulaşımı noktasında bu özel şirketler -katkısı- yüzde 50'den yüzde 65'e çıkarmış yani hem ülkenin gelişmesine pratik faydası var... 580 milyon dolarlık yatırım da Afrikalı bir başka bankanın finansmanı ile sağlanmış yani finansman yine Afrika'da açılmış. Yani bilmiyorum, Afrika stratejimizi kökten tartışmanın bir faydası var diye inanıyorum. Ticaret hacimlerimiz bu iyi niyetli yaklaşımımızı bir türlü yansıtmıyor diye bir kanaatim var. Askerî iş birliği bunu tetikleyecek diye bir beklentim var. Bu da sayılar itibarıyla çok sınırlı yani 2 zırhlı aracın muhtemelen toplam değeri 1 milyon doları bulmuyordur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Ziya Bey, buyurun lütfen.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Esasen, 2000'li yıllardan beri ülkemizin, AK PARTİ hükümetlerimizin geliştirdiği bir Afrika stratejisi var son derece kapsamlı, son derece derinlikli ve tüm Afrika Kıtası'nda iş birliği içerisinde olmadığımız, az da olsa ticaret yapmadığımız... Ticareti sadece mal ticareti olarak düşünmek doğru değil. Ticareti hizmet ticareti -biraz önce Oğuz Bey söyledi- liman işletmesi, müteahhitlik hizmetleri, hava limanları ya da bir dijital alan gibi pek çok alanda olayı kapsamlı düşündüğümüz zaman... Esasen, 2000'li yılların başında 5 milyar dolar civarındaki bir ticaret hacmini bugün 40 milyar dolar civarına çıkardıysak bu bir stratejinin ve kapsamlı çalışmanın ürünüdür. O yüzden, Afrika stratejimizi değerlendirelim ama Afrika stratejimiz gerçekten kapsamlı, net, ne yaptığımızı da biliyoruz ve bu kapsamda yapılan ilişkiler de aslında bir inşa ilişkisi. Her anlaşmada bir şeyi inşa ediyorsunuz, bir altyapı kuruyorsunuz, bir güven veriyorsunuz ve ilişkileri bir adım öteye taşıyorsunuz.

O yüzden, hem Zimbabve hem Gambiya hem diğer Afrika ülkelerinde bu aşamada yani Çin'le kıyaslamayı çok doğru bulmuyorum. Onun çok farklı boyutları var, onu ayrıca müzakere etmek lazım. Ancak sizlerin de bildiği gibi, başta Fransa olmak üzere ülkemizin Afrika'daki ilişkilerinden ciddi anlamda rahatsız olan ve bu anlamda Türkiye'nin Afrika'yla ilişkilerinin onların beklediğinin çok ötesinde ilişkilere dönüştüğünü ifade eden hem çalışmalar var hem makaleler var. O yüzden kendimize haksızlık etmeyelim. Yaptığımız çalışmalar son derece yerinde, kapsamlı. Bu anlaşmalar da çok yerinde anlaşmalar. Yapılan işleri bir ileriye taşıyalım ama olanları da gerçekten bir başarı hanesi olarak kabul edelim ve yazalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, ben teşekkür ediyorum.

Zaten gittiğimiz her yerde de bu, özellikle Avrupa ülkelerinde karşımıza çıkıyor zaten; bizim Afrika Kıtası'yla olan ilişkilerdeki öne çıkışımız veya bir güven ilişkisinin oluşturulduğu, bunun ticari ilişkilere de yansıdığı, çok boyutlu olarak geliştiği. Burada, aslında Oğuz Bey'in de ifade ettiği konu "Daha hızlı nasıl ilerleyebiliriz? diye... Dün zaten Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği bir 50 milyar dolar hedefi var. "En kısa sürede nasıl gerçekleştirebiliriz?" anlamında sorulan bir soru.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Sayın Başkanım, bir şey ilave edebilir miyim?
BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Esasen, Sayın Vekilimin söylediği gibi, ticaret hacmimiz Gambiya'yla da mevcut potansiyelinin çok gerisinde kalmakla birlikte, Gambiya belirli atılımları özellikle geçtiğimiz yıl itibarıyla şirketlerimizce yapılan bir ülke olarak ortaya çıkıyor. Burada firmalarımız büyük çaplı projelerde -sizin de belirttiğiniz gibi- yer almaya başladı. Albayrak Grubu Banjul Limanı'nın genişletilmesi ve Sanyang'da yine bir derin liman inşasına dair imtiyaz sözleşmesini geçtiğimiz yıl temmuz ayında imzaladı ve limanın işletmesini de bu sene şubat ayında devraldı. Başka bir firmamız Banjul-Barra arasındaki feribot seferlerini düzenlemek üzere çalışmalara başladı. Vestel, Beko Vitra, Yataş, Paşabahçe, Enza Home gibi firmalarımızın da ülkede distribütörlükleri bulunmakta. Tabiatıyla, karma ekonomik komisyonlar da bu bağlamda çok büyük önem taşıyor. En sonuncusunu 2022 yılında düzenlemiştik. Bunun daha yakın dönemde tekrar düzenlenmesi, olası potansiyel diğer iş birliği alanlarının da belirlenmesine katkı sağlayacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Başka soru, görüş, öneri? Yok.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE GAMBİYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 30 Mayıs 2024 tarihinde İzmir'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/2991) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bışkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2996)³

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 3'üncü sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş'un (2/2996) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bışkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 11/3/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, aynı tarihte esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere Sayın Ekinci, söz sizde.

Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

3. (2/2996) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Orta Asya Türk devletleri bağımsızlıklarını kazandıkları günden bu yana Türk dış politikasında müstesna bir yere sahip olmuştur. Ortak dil, inanç ve kültüre sahip olduğumuz bu ülkelerle ticari ortaklıklarımızın çeşitlendirilmesine, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesine; madencilik, kritik mineraller ve enerji sektörlerinde iş birliğimizin artırılmasına önem atfedilmektedir. Bölge ülkelerinin dış dünyayla entegrasyonunu bağımsızlıklarını kazandıkları ilk günden itibaren teşvik eden ülkemiz, bugün de Orta Asya'nın bağlantısallığını desteklemektedir. Ulaştırma bağlantısallığı alanında denize çıkışı olmayan bu ülkeler için kara yolu taşımacılığının etkin işlemesi dış ticaret açısından çok önemlidir. Bu anlayışla Türk Devletleri Teşkilatı bünyesindeki faaliyetlerin yanı sıra kara yolu ulaştırma alanında bölge ülkeleriyle ikili anlaşmaların da akdedilmesine özen gösterilmektedir.

Bu çerçevede, ülkemiz ile Kırgızistan arasında 28 Nisan 1992 tarihinde Bişkek'te imzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokol 9 Şubat 2024 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Hâlen yürürlükte bulunan 1992 tarihli anlaşma kapsamındaki bütün uluslararası kara yolu taşımacılığı türleri izin belgesine tabidir. İşbu anlaşmayı tadil eden ve Komisyonumuzun bugünkü gündeminde yer alan protokol, izin belgesi şartını bazı taşımacılık türlerinden kaldırarak Kırgızistan'la ticaret ve ulaştırma iş birliğimizin kolaylaştırılmasını öngörmektedir. Söz konusu protokolün yürürlüğe girmesinin gerek ülkemiz ile Kırgızistan arasında gerek Hazar Geçişli Orta Koridor üzerinde gerçekleştirilen uluslararası ticaret ve kara yoluyla eşya taşımacılığının gelişmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Kırgız tarafında onay süreci tamamlanan söz konusu protokolün ayrıca 2024 yılında 1,4 milyar dolar ihracatımız olmak üzere Kırgızistan'la 1,6 milyar dolara ulaşan ikili ticaret hacmimizin büyümesine ve ulaştırma bağlantısallığımızın güçlenmesine hizmet etmesi beklenmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Teklifle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Bir şey soracağım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Derya Hanım, buyurun lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Daha önce kota uygulanıyormuş. Bu kota şoförlere uygulanıyordu herhâlde, gidiş geliş yapan. Nedir? Konuyu bir merak ettim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HASAN BOZ - Sağ olun efendim, teşekkürler.

1992 tarihli anlaşmamız, taşıtlara yönelik kota uygulamasını esas alıyordu. Kotamız da -örnek vermek gerekirse- 2 bin Türk taşıtı gidiyorsa 2 bin Kırgız taşımacısının gelmesine yönelikti. Yeni anlaşmamızla beraber hem ikili taşımalarda hem de iki ülke arasındaki transit taşımalarda bu kota kısıtlaması kaldırılacaktır.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kota kısıtlaması tamamen kaldırılıyor.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HASAN BOZ - Evet efendim, serbestleştirilip kaldırılıyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen Ziya Bey.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Müsaadenizle bu konuda kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ilişkiler, sizlerin de malumu olduğu üzere, köklü tarihî bağlarımızın, Türk dünyasıyla dayanışmamızın ve ortak kültürel mirasımızın aslında doğal bir uzantısı. İki ülke arasındaki dostluk, yine takdir edersiniz ki yalnızca siyasi ve kültürel düzeyde değil ulaştırma, ticaret, enerji, güvenlik ve dijitalleşme dâhil pek çok alanda somut projelere dönüşmektedir. Türk Devletleri Teşkilatının sunduğu çok taraflı iş birliği zemini içinde bu ilişkiler her geçen yıl daha stratejik, daha kapsayıcı ve daha derinlikli bir boyut kazanmaktadır. Önümüzde bulunan protokol de bu stratejik hattın önemli bir parçasını teşkil etmektedir elbette. Türkiye ile Kırgızistan arasında 1992 yılında imzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması iki ülke arasındaki ticaretin hukuki temelini oluşturmuş; taşımacılığın kolaylaştırılmasına, karşılıklı transit geçişlerin düzenlenmesine ve lojistik faaliyetlerin öngörülebilir bir zemine oturmasına katkı sağlamıştır. Ancak hepinizin ve sizlerin de malumu olduğu üzere, küresel ticaretin yapısı, lojistik normlar ve bölgesel entegrasyon dinamikleri son otuz yılda köklü değişimler geçirmiştir. Bu protokol, söz konusu değişimlere uyum sağlamak ve iki ülke arasındaki taşımacılığı günün ihtiyaçlarına uygun hâle getirmek amacıyla son derece önemli bir fonksiyon üstlenmektedir.

Ayrıca şunun da altını özellikle çizmek isterim: Bu protokolün önemi sadece ikili ticaret hacmimizi artırmakla kalmıyor, asıl stratejik boyut Orta Koridor kapsamında ortaya çıkmaktadır. Hepimizin bildiği gibi, Orta Koridor Çin'den başlayarak Orta Asya ülkeleri üzerinden Hazar Denizi'ni aşan, Azerbaycan ve Gürcistan üzerinden Türkiye'ye ulaşan ve Avrupa'yla bağlantı sağlayan en önemli Avrasya ticaret hatlarından biridir. Bu hat küresel tedarik zincirlerindeki kırılganlıkların arttığı, alternatif güzergâh arayışlarının yoğunlaştığı ve hızlandığı bir dönemde her geçen yıl daha kıymet kazanmaktadır. Bu çerçevede, Kırgızistan, coğrafi konumu itibarıyla Orta Koridor'un doğu ayağında kritik bir kavşak ülke konumundadır. Türkiye'nin uzun vadeli ticari, lojistik ve jeoekonomik vizyonunda Kırgızistan'la ulaştırma alanında geliştirilecek her türlü ortaklık, Türkiye'nin Avrupa-Asya ekseninde bir lojistik merkez olarak konumunu güçlendirilmesine elbette doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu protokolün onaylanması işte tam da bu büyük jeoekonomik resim içerisinde kapsamlı bir katkı ve öngörü getirmektedir bu çalışmalara. Yeni nesil ulaştırma standartlarına uyum sağlayan her düzenleme, Türk taşımacısının rekabet gücünü artıracak, ülkemizin ihracat potansiyelini destekleyecek ve küresel ticarete Türkiye'nin rolünü daha görünür, daha etkili ve daha rekabetçi kılacaktır.

Türkiye-Kırgızistan ilişkilerinin stratejik niteliğini güçlendiren, Orta Koridor'un etkinliğini artıran ve ülkemizin küresel lojistik rekabetçiliğine somut katkılar sağlayan bu protokolün hem ulusal çıkarlarımız hem de Türk dünyasıyla entegrasyon vizyonumuz bakımından önemli bir adım olduğunu değerlendiriyorum.

Saygı sunuyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Çok teşekkür ediyorum.

Evet, görüşü olan, soru soran başka arkadaşımız? Yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KIRGIZISTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
28 NİSAN 1992 TARİHİNDE BİŞKEK'TE İMZALANAN ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASINI
TADİL EDEN PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 9 Şubat 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 28 Nisan 1992 Tarihinde Bişkek'te İmzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasını Tadil Eden Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcüleriyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/2996) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif edelim.

Fuat Oktay
Ankara
Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3295)⁴

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 4'üncü sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş'un (2/3295) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 2/10/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, 3/10/2025 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Ekinci, buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanı, değerli milletvekilleri; Hong Kong Özel İdari Bölgesi Temel Yasası'nın 151'inci maddesi uyarınca Çin'e bağlı bir özerk bölge olarak uluslararası anlaşma imzalayabilme yetkisine sahiptir. Bu kapsamda geçtiğimiz yıl Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nı imzalamıştık. Bildiğiniz üzere, söz konusu anlaşma Meclis Genel Kuruluna sevk edilmiş durumdadır. Bugün ise Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması ele alınmaktadır. Bu iki anlaşma da Asya-Pasifik coğrafyasının merkezinde yer alan Hong Kong'la ekonomik iş birliğimizin kurumsal temellerini ve hukuki altyapısını güçlendirici niteliktedir. Kişi başı yaklaşık 50 bin ABD doları geliriyle bir uluslararası ticaret ve finans merkezi olan Hong Kong'la ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesine önem atfediyoruz. Son dönemde Hong Kong makamlarının da ülkemize ilgisinin arttığını memnuniyetle görüyoruz. Nitekim, geçtiğimiz aylarda Hong Kong Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Bakanı Yau da ülkemizi ziyaret etti. Karşılıklı üst düzey ziyaretlerin devamı için çalışıyoruz. Bugün görüşülmekte olan Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın Hong Kong'da yatırımcılarımız ve iş dünyamız için daha öngörülebilir ve elverişli bir ortam sağlanması, aynı şekilde Hong Kong'dan ülkemize daha fazla yatırım çekilmesine katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın Türk Hava Yollarının çıkarlarına da hizmet edeceğini görüyoruz. 24 Eylül 2024 tarihinde Hong Kong'da imzalanan bu Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın Hong Kong tarafındaki iç onay süreci 20 Aralık 2024 tarihinde tamamlanmıştır.

Yüce Meclisimizin takdirlerine sunuyoruz.

4. (2/3295) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ediyorum.

Konuyla, teklifle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız?

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Aslında bilgilendirme için teşekkür ederim.

Spesifik olarak bu anlaşmayı değil ama Gelir İdaresi Başkan Yardımcımız burada olduğu için, bir ara kamuoyunda çok konuşuldu, detaylı açıklamayı da en azından ben şahsen alamadım, alanlar varsa arkadaşlarımla paylaşabilir. Hem bu anlaşma kapsamında... Karşılıklı olarak, biliyorsunuz şimdi yeni dönemin kuralı, ülkeler özellikle Amerika'da Başkan Trump geldikten sonra ilişkileri vergiler üzerinden "Vergiye indirdim, çıkardım, indirdim.", "Çıkarırım ha, indirim ha!" gibi... Ben bu bağlamda yardımınızla Sayın Gelir İdaresi Başkanı Yardımcımızdan, ABD'yle, biliyorsunuz, onların uyguladıkları var, bizim uyguladıklarımız var, bunlar ne aşamaya geldi yani ne oldu son ziyaretler sonrasında? Biliyorsunuz biz bazılarını kaldırdık giderken ama bizim de bildiğimiz kadarıyla -uzmanı da değilim ama- mesela, demir çelik alanında çok sıkıntılarımız var diye hatırlıyorum. Bu noktada, ne kalktı, ne geldi, bunun bizim bütçemize etkisi ne oldu, bizim demir çelik üreticimize, sanayicimize etkisi ne oldu? Hazırlığınız olmayabilir tabii ama varsa bizim paylaşabileceğiniz bir şeyler bizim aydınlanmamız için faydası olur. Benzeri, tabii, anlaşma... Çin için de geçerli "Çin bize niye koyuyor, biz ona niye koyuyoruz?" gibi, bunları bizim bilmemiz bazen uluslararası toplantılarda faydamıza da olur. Bazen Amerikalı muhatabımızla bir araya geliriz, bazen başka bir muhatabımızla ama benim spesifik merakım ABD'yle özellikle son Sayın Cumhurbaşkanının ziyareti önu ve sonrasında vergi baremleri neydi, ne oldu? Lehimize mi oldu, aleyhimize mi oldu, uzun erimde lehimize mi olacak? Bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, sorunuz, daha ziyade dış ticaret mevzuatıyla, dış ticaretle ilgili olduğu için belki Ticaret Bakanlığımız temsilcileri de burada şu anda; gümrük ve ilave tedbirlerle ilgili olan konular, içeriğiyle ilgili mevzuat değil. Belki bir sonraki madde de Ticaret Bakanlığımızın maddesi olduğu için belki orada cevap verilebilir ama vergi mevzuatları açısından...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Hüsnü Bey de hazır olursa onunla ilgili; Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü, burada zannediyorum, değil mi?

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Buradayım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Tamam, siz de hazır olursanız masaya alabiliriz sizi de.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI - Ben şunu arz edecektim efendim: Vergi mevzuatları açısından yerli yabancı ayırımı yapılamıyor zaten biliyorsunuz, diskriminasyon eleştirisine maruz kalmamak bağlamında. Bu anlamda, yurt içinde ve yurt dışında ortak uyguladığımız alanlarda bu anlamda bir şey olamayabilir, olmaz. Sorduğunuz soru minvalinde, Ticaret Bakanlığımızın konusu olduğu için, müsaadenizle, sözü onlara bırakmakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Biz teşekkür ediyoruz.

Evet, Hüsnü Bey, buyurun lütfen.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Öncelikle ABD'yle ilgili olarak bilgi arz edeyim, daha sonra Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilgili de çok kısa bilgi vermek isterim.

Amerika Birleşik Devletleri'yle aslında ağustos ayına kadar çok büyük bir problem gözüküyordu çünkü bizim yüzde 10 gümrük vergisi uygulaması vardı ABD'nin ancak malumunuz, ağustos ayı itibarıyla Avrupa Birliği'yle ve sonrasında da diğer ülkelerde çeşitli anlaşmaları bitirmiş olması nedeniyle ve bize de bir anda yüzde 15, normal gümrük vergisi artı yüzde 15 uygulamaya başlayarak aslında ABD piyasasında rekabet açısından avantajımızı kaybetmiştik yüzde 10'la kıyasladığımızda, öyle bir duruma gelmişti. Burada ABD'nin yaklaşımı...

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) - Başkanım, affedersiniz...

Hüsnü Bey, yüzde 10'un yüzde 15'i mi, yüzde 10 artı yüzde 15 mi?

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Bize yüzde 10 uygulanıyordu, şimdi normal gümrük vergisi yüzde 15, yüzde 15 olarak uygulanıyor.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) - Yani yüzde 25 mi oldu?

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Normalde tekstil, konfeksiyon ortalama yüzde 25'e geliyor eğer yüzde 10 düşünürseniz ortalama gümrük vergisini 15 ekleniyor, yüzde 25 oluyor ama bunlara istisna ürünler var, Sayın milletvekilimizin söylediği gibi, mesela demir çelikte yüzde 50 gümrük vergisi Türkiye'ye uygulanan. Burada ABD'nin stratejisi şu...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Yanlış anlaşılmasın açısından bir daha tekrarlar mısınız?

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Tabii.

Normalde Türkiye'ye ağustos ayı itibarıyla normal gümrük vergileri artı yüzde 15 uygulanmaya başlandı fakat bunların hariç sektörleri var. Mesela, demir çelik, bütün ülkelere yüzde 50 uygulanıyor; Norveç'e de yüzde 50 uygulanıyor, Türkiye'ye de yüzde 50 uygulanıyor. Burada ABD'nin stratejisi şu: Aslında, 2025 öncesinde bütün ülkelere bakıp dış ticaret açığı verdiği ülkelerin -ki bunların sayısı çok fazla, Çin başta olmak üzere- hepsiyle masaya oturup "Karşılıklılık ilkesi çerçevesinde gümrük vergisi uygulayacağım." demişti. Onun anlaşmalarını teker teker yapıyor. Malezya'yla da yaptı, Endonezya'yla da yaptı, İsviçre'yle de yaptı, Avrupa Birliği'yle

de yaptı, hepsiyle yaptı. Türkiye bu dış ticaret açığı verdikleri arasında çok az olduğu için, onların rakamlarına göre dış ticaret açığı verdiğimiz yıllar var ama bize göre hep rakamlarda özellikle enerji ithalatı, ihracatında bazen farklı rakamlar olmuş olabiliyor, çok küçük bir fark olduğu için biz oturup da masada müzakere yapılacak 2'nci, 3'üncü sırada geldik ama şimdi bütün bu anlaşmaları çok büyük açık verdiği ülkelerle bitirdi, artık Türkiye'yle de oturmaya hazır olduğunu söyledi çok büyük bir ihtimalle gelecek hafta Sayın Bakanımız ABD'ye gidecek ve anlaşmanın içeriği konusunda bir görüşme yapılacağını bekliyoruz gelecek hafta içerisinde.

Burada önemli olan, ABD'nin Türkiye'den de birtakım beklentileri var. Bunlar, Sayın Altunyaldız'ın söylediği çerçevede sadece tarifeler değil, hizmetler sektörü de dâhil, diğer konular da dâhil Türkiye'nin son dönemde aldığı, Meclise de gelmek üzere olan bazı kanun tasarılarıyla ilgili olarak bazı beklentileri olduğunu da biliyoruz. Dolayısıyla anlaşmaya bir paket hâlinde bakılacak. Bizim açımızdan öyle, bir paket çünkü bizim ABD'den aldığımız ve Sayın Cumhurbaşkanımızın eylül ayındaki ziyaretinde de ifade edilen uçak alımları ile diğer alımlar gibi hususlar var. Dolayısıyla biz de bu işe bir paket olarak bakıyoruz ve açıkçası son bir cümle, ABD'yle ilgili olarak, bu işin sadece ticari boyutlarının değil ama Türkiye'nin konumu itibarıyla ABD-Türkiye ilişkilerinde şu anda geldiği aşama itibarıyla önemi çerçevesinde bir anlaşma olmasını istiyoruz, zaten yaklaşımımız öyle.

Çin'le ilgili olarak, Çin'le aslında sadece Çin'e yönelik önlemler alınmışken Sayın Başkanım, şimdi artık bütün bunlar kalktı. Biz ekim ayı itibarıyla bütün üçüncü ülkelere -özellikle de otomotiv sanayisinde- yönelik bir uygulama başlattık. Dolayısıyla, Çin'in bir zamanlar iddia ettiği gibi "Ayrım yapıyorsunuz ülkeler arasında." iddiası ortadan kalktı, sadece Çin'e değil ama üçüncü ülkelerle, serbest ticaret anlaşmamız olmayan, gümrük birliği partnerimiz olan Avrupa Birliği hariç diğer ülkelerle aynı gümrük vergilerini, üçüncü ülke gümrük vergilerini uyguluyoruz. Bu konuda da zaten bir müzakere süreci Çin'le de şu anlamda sürüyor: Malumunuz, Çin bizi Dünya Ticaret Örgütünde panele götürdü otomotiv konusunda ama biz artık bunun bir mesnedi kalmadığı düşüncesindeyiz çünkü artık Çin'e karşı herhangi bir şey, bir uygulama yok, bütün üçüncü ülkelere aynı gümrük vergisi uygulanıyor. Bir özelliği var, son bir cümle olarak; bu yeni uygulanan gümrük vergileri spesifik, advalorem değil yani yüzde olarak değil ama spesifik çünkü gerçekten Türkiye'de Togg da var, diğer araçlarımız da var, onları en doğru şekilde koruyacak olan gümrük vergisinin spesifik olacağı anlaşıldı, o çerçevede uygulama yapıyoruz.

Arz ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, başka söz almak isteyen?

Oğuz Bey, buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Hazır Gelir İdaresi Başkanlığını ve Ticaret Bakanlığımızı bir arada bulmuşken, Hong Kong'la ilgili de çok ciddi bir mücevher ihracatı yaptığımız da ortadayken, Maliye Bakanlığımızın cari açığı kapatma manasında birden almış olduğu ithalat yasağıyla ilgili, kota uygulamasıyla ilgili oluşmuş olan piyasada bir makas var. Bizim özellikle mücevherat üretimini pahalılaştıran ve rekabette bizi geri düşüren bir makas, yer yer 10 dolara kadar çıkan, şimdi 3-4 dolar bandında seyreden. Bu konuyla ilgili, özellikle Hong Kong'la ilgili bir anlaşmayı da konuşurken, 500 milyon dolarlık bir ihracat yaptığımız bir piyasaya bu almış olduğunuz tedbirlerin olumsuz etkisini siz ölçebiliyor musunuz? Ticaret Bakanlığının bu konuyla ilgili, ihracatımızı azalttığına ya da rekabette geri düştüğümüzü dair bir bilgisi var mı?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI - Altın kotasıyla ilgili kısım bizim Kambiyo Mevzuatı Genel Müdürlüğümüzün uyguladığı bir birim ancak bizim de hani kambiyoyla ilgili alandan edindiğimiz kambiyo işlem vergisi kapsamındaki bilgi çerçevesinde ya da KKDF kapsamında edindiğimiz bilgiye göre orada bir kota uygulamaları var ve bu kota uygulamaları çerçevesinde aslında yurt dışından altın ithalatını azaltmaya da dönük bir tedbir ve biz bu ülke özelinde baktığımız zaman, aslında bu ülkede bizim güçlü olduğumuz taraflardan bir tanesi bu ülkeye mücevher ihracatı yapabiliyoruz ve bu, elbette kotayla çelişiyor gibi algılsa da aslında o kotalarda, o imalatçı firmaların imalat kapasitelerine göre bir kota ayarlaması yaptıkları için, ilgili genel müdürlük ona göre takip edip o kotayı ona göre ayarladıkları için bu ihracatımızı bu anlamda sekteye uğrattığını düşünmüyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, teşekkür ediyorum.

Ceylan Hanım, buyurun.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Berris Hanım, siz konuşurken "Türk Hava Yollarına özellikle bir faydası olacak." dediniz bu anlaşmanın. Bir, onu açmanızı rica edeceğim, ne anlama geliyor bu? İkincisi, bunu belki siz açıklayamayacaksınız ama yeni İsveç merkezli bir araştırma merkezi var, onlar Çin'in Türkiye'deki dijital ekosistem içindeki ayak izini inceleyen geniş bir rapor yayınladılar. Okudunuz mu, bilmiyorum, FOİ? Orada şöyle bir tespit yapıyor, diyor ki: "Çin, Türkiye'nin telekomünikasyon altyapısında, ekonomik platformlarında, finansal teknolojisinde, bulut bilgisayar ağlarında ve akıllı kent teknolojilerinde inanılmaz içine geçmiş durumda. Bütün bu dijital yapılar altında, içinde yoğun bir varlığı var ve bu varlık bir süre sonra bir tehlikeye dönüşebilir." Çünkü Çin'in birçok ülkedeki teknolojik varlığı ve oraya işleyişini bir tehdit olarak, güvenlik açığı olarak görüyorlar. Şimdi, e-devlet verisinin çalıştığı yerde Çin'in bu kadar işlediği bir dijital ekosistemde Türkiye'nin bu güvenliği nasıl sağlayacağına dair bir soru sormak istiyorum ama bunun bugünün sorusu olmadığını biliyorum. Toplantının başında söylediğim "Çin'le ilgili bir bilgilendirmeye ihtiyacımız var?" sorusunun altında yatan neden buydu, bunu eklemek için söz aldım.

Sağ olun.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Evet, Berris Hanım, buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Esasen çok önemli bir noktaya vurgu yaptınız. Bu konu bizim ilgili kurumlarımızla üzerinde bir süredir çalışmaya başladığımız bir konu çünkü çok vektörlü, birçok kurumumuzu yakından ilgilendiriyor ve bu bağlamda da dediğiniz gibi bazı sektörlerin ulusal güvenlik bağlamında çok büyük bir stratejik önemi haiz dolayısıyla buralarda da ayrı bir dikkat toplamaya başladı.

Türk Hava Yolları bağlamında da yine, hizmet ihracatı geliştirdiği cihetle bu anlaşmanın, burada çifte vergilendirmeden muaf tutulması bağlamında yararı olacak Türk Hava Yollarına.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet teşekkür ediyorum.

Başka...

Buyurun Utku Bey.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Çok teşekkür ediyorum. Ben Hüsnü Bey'e az önceki açıklamaları için teşekkür ediyorum ama ben bir bölümünün yanıtlanmadığını düşünüyorum, o da muhtemelen "Bu bir paket." diyerek yanıtladığını düşünüyor. Ben de bizim Resmî Gazete'mizde yayınlanan yani ABD'ye uyguladığımız gümrük oranlarındaki düşüşün onlar için sağladığı avantaj ne kadarlık bir toplam bedele denk geliyor diye sormuştum. Onun bir hesabı var mı ya da bizim için ne kadarlık bir vergiden vazgeçmiş oluyoruz? Onun hesabı sizde varsa paylaşırsanız sevinirim. Yani toplam pakette ayrı konuşulur ama bizim şimdi cebimize girmeyen noktayı biliyorsak eğer onu paylaşırsanız sevinirim.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Müsaadenizle...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Sayın Milletvekilim, henüz anlaşma yapmadığımız için üçüncü ülkelere ne uygulanıyorsa ABD'ye de gümrük vergisi olarak aynı şeyi uyguluyoruz. Şu anda gerek tarım ürünlerinde gerek sanayi ürünlerinde bir farklılık yok, anlaşma esnasında mutlaka bunlar da ürün bazında ve diğer konular müzakere edilecektir ama bugün itibarıyla herhangi bir farklılık yok.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Başka soru, görüş, öneri? Yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HONG KONG ÖZEL İDARE BÖLGESİ HÜKÜMETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE VERGİ KAÇAKÇILIĞI İLE VERGİDEN KAÇINMAYA ENGEL OLMA ANLAŞMASI VE EKİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 24 Eylül 2024 tarihinde Hong Kong'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması" ve eki "Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde hakkında söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3295) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakkak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3297) ⁵

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 5'inci sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/3297) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş tarafından 2/10/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, 6/10/2025 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

5. (2/3297) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa ekli.

Sayın Ekinci, buyurun lütfen.

DİŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri; Afrika Ana Karası'na 400 kilometre mesafede olan Madagaskar, yaklaşık 587 bin kilometrekarelik yüz ölçümüyle dünyanın 4'üncü büyük adasıdır. Ülke, zengin yer altı, yer üstü kaynaklarına sahip olmasına rağmen bu kaynaklarını ekonomik kalkınmaya yönelik olarak verimli bir biçimde kullandığını söylemek güçtür.

Türk Hava Yollarının Antananarivo'ya haftada üç gün uçuşu bulunmaktadır.

Dönemin Cumhurbaşkanının 2024 yılında düzenlenen III. Antalya Diplomasi Forumu'na katılımları kapsamında iki ülke Dışişleri Bakanları arasında ticari ve ekonomik iş birliği anlaşması imzalanmıştır.

Madagaskar'la 2010 yılında 29 milyon dolar olan ikili ticaret hacmi, geçtiğimiz yıl 82,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2024 itibarıyla ülkemiz, Madagaskar'ın ihracatında 20'nci, ithalatında ise 18'inci sıradadır.

Ülkemiz ile Madagaskar arasında imzalanan ticari ve ekonomik iş birliği anlaşmasının Madagaskar'la ekonomik ve ticari ilişkileri daha da geliştireceği, öte yandan Türk firmalarının Madagaskar'da çeşitli alanlarda proje üstlenmesini teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Nitekim Türk Hava Yollarının Madagaskar'a düzenlediği yolcu ve kargo seferleri ve Madagaskar'da faaliyet göstermeye başlayan Türk şirketleri de ilişkilerimizi olumlu yönde etkilemektedir. Madagaskar'da enerji, tarım, kimya gibi sektörlerde şirketlerimiz önemli pay sahibidir. Anlaşmanın, şirketlerimizin Madagaskar'da farklı sektörlerde daha fazla faaliyet göstermelerine zemin hazırlaması beklenmektedir.

Ticari ve ekonomik iş birliği anlaşmasının imzalanmasıyla kurulması öngörülen Türkiye-Madagaskar Karma Ekonomik Komisyonu, uygulamada çıkabilecek sorunların çözülmesi, iki ülke arasında yeni iş birliği olanaklarının tespit edilmesi ve ülkeler arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin Bakanlar düzeyinde ele alınmasında önemli bir rol üstlenecektir.

Anlaşmanın Madagaskar tarafındaki iç onay süreci henüz tamamlanmamıştır.

Yüce Meclisimizin takdirlerine sunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Teklifle ilgili söz almak isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MADAGASKAR CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
TİCARİ VE EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 2 Mart 2024 tarihinde Antalya'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3297) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3385) 6

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemimizin 6'ncı sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş'un (2/3385) esas numaralı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş tarafından 21/11/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, 25/11/2025 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Çevre Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Teklif hakkında Komisyonu bilgilendirmek üzere Sayın Ekinci, söz sizde.

Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşması, 2004'ten beri süregelen müzakerelerin ardından Haziran 2023'te kabul edilmiş ve 20 Eylül 2023'te BM 78'inci Genel Kurulu haftası sırasında iki yıl süreyle BM Genel Merkezinde New York'ta imzaya açılmıştır.

Devletlerce deniz genetik kaynaklarından istifade edilmesine yönelik ekonomik hükümler de içeren anlaşma, hiçbir ülkenin yetki alanında bulunmayan açık denizlerde ve bu denizlerin alan olarak tanımlanan tabanında yürütülecek ve yakın gelecekte hızla yaygınlaşması beklenen faaliyetleri de düzenleyecektir. Bu anlaşmaya taraf olarak ülkemizin dünya okyanuslarındaki mevcudiyetinin hukuki pozisyonları ve ekonomik çıkarları çerçevesinde pekiştirilmesi hedeflenmektedir. Anlaşmanın kapsamı ve gelecekte düzenleyeceği alanlar uluslararası deniz hukukunun teknolojiyle birlikte evrimine ve süratli gelişimine işaret etmektedir. Ülkemiz, hızlı ve istikrarlı bir şekilde büyüyen denizcilik sektörü sayesinde açık denizlere dair bahse konu anlaşmayla tesis edilen yeni rejime aktif katkı sağlayarak sahadaki uygulamaları kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirebilecek ve değerli minerallerin deniz tabanından çıkarılması gibi faaliyetlerle bundan ekonomik fayda sağlayabilecektir.

Anlaşma kapsamı, devletlerin yetkisi dışında kalan deniz alanlarıyla sınırlıdır; bir diğer deyişle, ülkemizin deniz yetki alanlarının bulunduğu Akdeniz, Ege ve Karadeniz'in tamamı söz konusu anlaşmanın kapsamının dışında kalmaktadır.

Anlaşma, 19 Eylül 2025 tarihi itibarıyla yeterli sayıda ülke tarafından onaylanmış olup yürürlüğe giriş süreci başlamıştır; yeterli sayı 60'tır. Anlaşma, 17 Ocak 2026 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek ve bunu müteakip yalnızca anlaşmayı onaylayan ülkelerin katılabileceği ilk taraflar konferansı düzenlenecektir. Anlaşmanın uygulama parametrelerine yönelik birçok konunun ilk taraflar konferansında ele alınacağı ve karara bağlanacağı cihetle anlaşmanın ülkemizde devam eden iç hukuk onay sürecinin anlaşma yürürlüğe girmeden tamamlanması özellikle önem arz etmektedir.

Yunanistan ve GKRY anlaşmayı onaylamıştır.

Anlaşma, ülkemizin taraf olmadığı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin üzerine inşa edilmiştir. Ancak heyetimizin anlaşma müzakerelerinin nihai turunda BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmayan diğer ülkelerle yürüttüğü girişimler neticesinde anlaşma metnine sözleşmeye taraf olmayan ülkelerin hukuki statülerini teminat altına alan kuvvetli hükümler dercedilmiştir. Geline aşamada BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmayan ABD ve Kolombiya da anlaşmayı imzalamıştır.

Ülkemizin anlaşmaya taraf olmasına yönelik ilgili kurumlarımızca bilistişare yapılan değerlendirmelerde gerek ülkemizin hukuki statüsünü güvence altına alan hükümler gerek anlaşmanın yakın gelecekte itibaren taraf devletlere sağlayacağı ekonomik ve çevresel faydalar dikkate alınmak suretiyle anlaşmaya taraf olunmasının ülkemizin çıkarına olacağı, ayrıca ülkemizin anlaşmanın yürürlüğe girişini müteakip karar alma mekanizmalarında yer alması ve dezavantajlı duruma düşmemesi gerektiği görüşlerinde mutabık kalınmıştır. Bu müzakerelerin sonucunda anlaşma geçtiğimiz yıl 27 Eylül tarihinde New York'ta Sayın Bakanımız tarafından ülkemiz adına imzalanmış, ülkemizin BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne dair hukuki statüsünü ve "yerli halklar" yazımlarına dair tutumunu kayda geçiren beyanımız imza sırasında BM Sekreteryasına tevdi edilmiştir. Yüce Meclisimizde anlaşmanın onaylanması uygun bulunduğu takdirde anlaşmaya taraf olunmasına ve onay işlemlerine giden süreçte ülkemizin hukuki statüsünü bir kez daha kayda geçireceği ve uyuşmazlık çözümüne dair mekanizmalar bağlamındaki tercihini bildireceği ulusal beyanımız da yapılacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Buyurun lütfen Utku Bey.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Aslında, Sayın Bakan Yardımcısı anlattı, muhtemelen benim algılamam çok şey yapmadı, bir daha sorma ihtiyacı hissettim Sayın Başkanım izninizle.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Estağfurullah.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Şimdi, Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne biz uymuyoruz, taraf değiliz ama onun kapsamında yapılan Sürdürülebilir Kullanım Anlaşması'nın onaylanmasını uygun bulacağız çünkü çıkarımıza olacak, "Dezavantajlı duruma düşmeyelim." diyoruz. Bunun yaratacağı boşluklar olacak mı? Ana anlaşmaya taraf değiliz ya yani bunu nasıl anlatacağız? Kusura bakmayın, ben anlamamış olabilirim ama yani bunu biz dünyaya nasıl anlatacağız "Siz öbürüne niye uymuyorsunuz?" dediklerinde? Yani tabii ki biz biliyoruz niye duyulmadığını ama aynı sıkıntılar bunda da yok mu? Yani Ege'ye mesela ya da başka şeyse, bunun da bir tarafında gelmeyecek mi gündemimize diye insan sormadan edemiyor. Ben anlamamış olabilirim tabii. Eminim, siz çok dikkatli bir şekilde şey yaptınız ama millet anlattığında "Buna uymuyoruz ama bunun kapsamında gelen şuna uyuyoruz." Belki de çok olağan bir şeydir de ben bilmiyordum, bir onu sormak istiyorum.

İkincisi de aslında, bu anlaşma ve önümüzdeki anlaşmayla ilgili değil ama kamuoyunun gündeminde olan -yanınızda da Bakanlığımızın uluslararası hukuk alanının deneyimli isimleri var- Karadeniz'de yaşanan hadise yani işte, münhasır ekonomik bölgemizde gemilerin vuruluyor olması hadisesi bizim açımızdan ne kadar... Bir, neden özellikle hepsi bizim münhasır ekonomik bölgemizde yapılıyor, bilinçli bir tercih mi? İkincisi, Montrö'nün aktive olmasını gerektiren bir durum var mı ortada ya da bir aşama sonrasında böyle bir noktaya gelmek zorunda kalabilir miyiz? Oradan doğan haklarımız var. Montrö'yü biz çok başarılı bir şekilde işlettik savaşın başından beri, iki taraf da bundan memnun ama ortaya çıkan durumdan biz memnun değiliz, olmamalıyız da zaten,

çok büyük bir risk ortaya çıkarıyor. Bu noktada bu neden gündemimize geliyor ısrarla? Ukrayna vuruyor, kim vurduruyor? Yani kendi kendine inisiyatif mi alıyor yani Devlet Başkanları geçen hafta buradayken böyle bir inisiyatif alabiliyorlar mı? Eğer arkasında bir güç, güçler var ise bunun hedefi Montrö mü, Montrö'nün yumuşatılması mı bizim tarafımızdan şu andaki uygulamanın? Bu konuda eğer bizimle paylaşabileceğiniz hususlar varsa seviniriz hani anlamamız ve Parlamento nasıl bir pozisyon alması gerekir? Çünkü yapılan açıklamaları da izliyoruz Bakanlığımız tarafından, siz de dikkat çektiniz az önce toplantının açılışında yaptığınız vurgularda. Biraz anlamamızı sağlarsanız sevinirim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Teşekkür ediyorum.

Ben izninle sözü Sayın Genel Müdürümüze vereceğim.

Fakat doğrudur -toplantının başında Sayın Başkan da gündeme getirdi- son haftalarda Ukrayna-Rusya savaşında çok ciddi bir eskalasyona, karşılıklı olarak, karşılıklı saldırılarla buna tanık oluyoruz ve son dönemde bu, Karadeniz'de de ve bizim münhasır ekonomik bölgemizde de birtakım saldırılara sebep oldu. Biz burada -yine Sayın Başkan biraz önce vurguladı- dün ve bugün Ankara'daki Rusya Büyükelçiliği geçici maslahatgüzarı var şu anda ve Ukrayna Büyükelçisini çağırarak endişelerimizi dile getirdik. Çünkü bu zamana kadar sizin de vurguladığınız üzere Montrö'yü de kullanarak büyük bir sağduyuyla biz Karadeniz'in bir çatışma alanı olmasını engelledik. Dolayısıyla buranın böyle bir çatışma alanına dönüşmesini ve bizleri de bir şekilde içine çekmesini istemiyoruz ve bunu dile getirdik.

Ben sözü Burak Bey'e veriyorum izninle.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Burak Özügergin, Dışişleri Bakanlığı Kuzeydoğu Akdeniz Genel Müdürü; Kıbrıs, Yunanistan denizcilik, havacılık işleri bizdedir efendim.

İkinci sorudan başlayıp sadece bir şey ilave etmek isterim. Şimdi, Sayın Bakan Yardımcımın söylediği ifadelerine şunu eklemek isterim: Gambiya gemileri vurulmuştu geçen hafta hatırlayacaksınız; ne bayrak ne mürettebat ne yük ne işletici Türk ama batan bir geminin yaratacağı çevre felaketi direkt bizi etkiler. İkinci olarak da Sayın Başkanım ve sayın vekillerim; şimdi, gemi yanıyor "search and rescue" gönderiyorsunuz, arama kurtarma gönderiyorsunuz; ya bir daha patlarsa, dolayısıyla arama kurtarma ekiplerimizin de hayatı tehlikeye giriyor. Bu bakımdan münhasır ekonomik bölgede belki uluslararası hukuk açısından baktığınızda birbirlerini vurabilirler, bunda bir şey yok. Ama dün bir baktık, Sayın Başkanım, Sinop açıklarındaki bir poligonda 17 tane 200 küsur metrelik tanker, demirde, gitmiyorlar. Şimdi, bunun temsil ettiği, tabii, ekonomik kayıp bir yerde bizi de etkiliyor çünkü bazısı bizim limanlarımıza gelip gidecek veya yük boşaltacak veya yük alacak.

Bir ilave etmek istediğim müsaadenizle bir husus daha var: Montrö dendi Sayın Vekilim. Şimdi, Montrö'ye göre Ruslar biz boğazı kapatsak da bağlama limanlarına geri dönebiliyorlar eğer Akdeniz'de veya başka bir yerdeyse gemiler. Şimdi, peki, Ruslar bize "Tamam, bugüne kadar ricanıza uyduk, gemilerimizi -20 parça gemileri var efendim- getirmedik. Evet ama artık benim çıkarlarıma da dokunmaya başladı. Ben her bana gelen giden gemiye refakat vereceğim, bırakın geçeyim." derse ne yapacağız? Ukraynalıya bunu da söyledik.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Çok özür dilerim.

Burada sıkıntı Rusya tarafında değil Ukrayna tarafında; onu ima ediyorsunuz, değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Efendim, her iki tarafı da çağırdık, başından beri dengeli hareket etmeye özen gösterdiğimiz için. İsmailiye'de bir limanları var Ukrayna'nın; Rusya orada bir Türk bayraklı gemiyi vurdu, limandayken vurdu yani ikisi de eleştiriden muaf değil bizim bakımımızdan.

Deniz hukuku sözleşmesine gelince de Sayın Vekilim, çok yerinde bir soru.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Pardon... Bu, çünkü görüşmenizde uyarıldığında her iki ülkenin temsilcilerinin reaksiyonu veya cevabı, herhangi bir şeyi var mıydı? Orada söyleyebileceğiniz herhangi bir konu var mı?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Dikkate değer bir şey yok efendim. "Merkezimize bildireceğiz." diyor herkes çünkü kimse de kabullenmek istemiyor açıkçası yaptığını. Sadece bir, en son vurulan "MIDVOLGA" adında bir gemi... "Biz vurmadık." dedi Ukrayna; bir tek onu söylediler, ondan da pek emin değiliz ama...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - "Drone" saldırıları değil mi? Başka bir yöntem kullanılmadı, "drone"larla...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Denizde giden "drone"lar efendim bunlar yani "insansız deniz aracı" deniliyor galiba.

Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf değiliz Sayın Vekilim. Bizi bilhassa heyecanlandıran husus bu, BBNJ'yle ilgili ilk defa -1982'den beri- uluslararası deniz hukukunun gelişimine, evrimine Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmadığımız için bugüne kadar katılamamıştık. İlk defa bu sözleşmede UNCLOS tarafı olmayan ülkelerin de söz hakkı olabileceği ve UNCLOS'a (Deniz Hukuku Sözleşmesi) ilgili tutumlarına halel gelmeyeceği, bunun ayrı olduğu kayda alındı.

Onun için, doğrusu...

NAMIK TAN (İstanbul) - Kayda alan kim?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Sözleşmenin kendisinde 3 tane maddesi var: "Bu sözleşme UNCLOS'a taraf olmayanların hukuki pozisyonlarını etkilemez." diyor.

Efendim "Neler yapılabilir, bize söyleyin." buyurmuştunuz. Bunu bir an önce -Bakan Yardımcımın söylediği gibi- geçirebilirsek o zaman Taraflar Konferansı'nda temsil edilebileceğiz. Aksi takdirde, Rum ve Yunan onayladı. Sözleşmenin daha ilk baştan istedikleri gibi yorumlanmasına belki çalışacak yani beklenen bir şey budur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Peki, bu, biraz önce Utku Bey'in söylediği ana sözleşmeyle ilgili, deniz hukuku boyutunda çok farklı veya dolaylı bir bağlayıcılığı olabilir mi ileride? Mümkün olur mu?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Hayır efendim çünkü...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Olmaz.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Şöyle: Şu anda biz Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmadığımız için deniz yetki alanlarımızın yani kıta sahanlığı vesaire, onun 200 milin dışındaki yerlerde araştırma yapmaya kalksak diyecekler ki: "Siz Deniz Hukuku Sözleşmesi tarafı değilsiniz ki." Hâlbuki, BBNJ tarafı olursak o, UNCLOS tarafı olmadığımız hususunu baypas edebiliyoruz.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Anladığım kadarıyla, ABD gibi bazı ülkeler de sözleşmeye taraf olmamasına rağmen imzaladılar değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Evet, Kolombiya ve ABD.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Yani bizim üç denizde yasal hukuki çerçevemiz bunu dışarıda bırakıyor. Bizim ulusal su, deniz hukuku sınırlarımızın dışındaki alanlarla ilgili sözleşme ve prestije de katkı olarak olumlu bir şey sağlayacak bize zannediyorum yani getirisi daha fazla.

NAMİK TAN (İstanbul) - Yani güvence olduğu için zaten sözleşmenin kendisinde, bizim tutumumuza hâlel gelmeyecek. Dolayısıyla o, açıklıkla yazıyorsa mesele yok.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Ben bu ilk husustaki bilgilendirme için teşekkür ederim. İkinci hususta tabii ki Bakanlığımızın her şeyi açıklayamadığını anlıyorum ama yani bu gerilimin Türkiye'yi taraf yapacak şekilde tırmanıyor olmasını engelleyici hangi mesajları verdiniz? Sadece "Ruslar buraya gelir ha!" mı dediniz. Yoksa yani elimizde hangi enstrümanlar var? Montrö bağlamında söylüyorum, bugüne kadar uygulamadığımız, uygulayabileceğimiz yani genel bir bilgilendirme soruyorum burada; bir.

İkincisi de şu aşamada yani bunun, bunların oluyor olması yani bu filolar geliyordu gidiyordu, geliyordu gidiyordu. Yani bir Ukrayna'nın masaya oturtulması noktasında yapılmakta olan baskıyla paralel, baskıya tepki, görüyor musunuz? Zamanlamanın öyle bir şey olduğunu düşünüyor musunuz? Yani nasıl analiz ediyorsunuz? Nasıl analiz etmeliyiz? Yani bizler, Dışişleri Komisyonu üyeleri yani bunu nasıl anlamalıyız? Ve bunun sonuçlarını -iyi ki çağırılmışınız büyükelçileri- yani nasıl anlamalı? Çünkü bunun bir adım ötesi, dediğiniz gibi -Allah göstermesin- bizi taraf kılacak bir şey olur. Bu konuda belki biraz daha -burada olmaz ama- belki daha açık konuşulmasında fayda olabilir bence, Montrö noktasında belki de. Bizim elimizde hangi enstrümanlar var? Neyi uygulayabiliriz Ukrayna açısından, Rusya açısından? Rusya özellikle mi oradan geçiriyor o gemileri, bilinçli olarak? Bir de mesela, artık askerî yetkililer çıktı herhâlde ama çok gelişmiş tekniklerle hangi aracın kime ait olduğunu aslında sizler biliyorsunuz. Yani o denizin altından giden İHA'nın kimin yapımı olduğu, kimin oraya koyduğu hakkında bence bizim istihbaratımızın bir şekilde tahminleri vardır. O noktada ilgili kimse onlar, onlar nezdinde de bir şey yapılıyor mu? Bunları da paylaşırsanız biraz daha anlamamız için konuyu...

Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Sayın Başkanım, değerli milletvekilim; ben gene Montrö bağlamında sözü vereceğim.

Belki önümüzdeki dönemde uygun görmeniz hâlinde, Rusya-Ukrayna savaşı ve gelişmelerle ilgili belki başka bir daha rahat konuşulabilecek bir oturum yapılmasında yarar olabilir diye düşünüyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Olur. Gerekirse gizli oturumla daha rahat...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Ama doğru yani bu son dönemde mevcut olan gelişmeler, işte, ABD'nin bahsedilen 28 maddelik planı ortaya koyması ve bu planın esas itibarıyla da basına da yansımış olduğu şekliyle Alaska'da Trump-Putin görüşmesinin içeriğiyle kaleme alınmış bir metin olarak görüyoruz ve burada bu son gelişmeler... Şimdi, bir şekilde, Amerika, tarafları bir müzakere masasına zorlamış vaziyette ve burada biz hem Rusya tarafında hem Ukrayna tarafında aslında bu şeyin sahada da olabilecek her türlü kazanımın sağlanması ve onun, o müzakere masasına da bir şekilde teşmil edilmesi şeklinde... Yani sizin kurduğunuz bağ, doğru bir bağ, bizim de az çok gördüğümüz bir bağ diye düşünüyorum.

Tabii, bir de bu son dönemde AB ve ABD'nin ve özellikle Avrupa Birliği gölge filoyu hedef almış vaziyette. Bu gölge filoda da yaklaşık 600'e yakın -560 civarında- bir gemi tanker olduğu söyleniyor. Neden Karadeniz? Çünkü Rusya'nın ana ihracat terminalleri Karadeniz'de Novorossiysk ve civarında yani bir Kazakistan'dan gelen petrol de oraya geliyor, direkt Rusya'nın da petrolü oradan dünya piyasalarına gönderiliyor. Dolayısıyla, bu gemilerin en çok dolandıkları bölge yine orası oluyor.

Diğer hususları da, dediğim gibi, arzu etmeniz hâlinde, uygun bulduğunuz takdirde daha farklı bir oturumda belki ele alabiliriz

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Bence bu konuda belki daha detaylı, daha kapsamlı bir şekilde -söylediğiniz gibi- gizli bir oturumda detaylı bilgilendirme yapılabilir.

Buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI ULUSLARARASI HUKUK VE ANDLAŞMALAR GENEL MÜDÜRÜ FIRAT SÜNEL - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben Montrö bağlamında Sayın Bakan Yardımcımıza bir iki ilave yapmak istiyorum.

Türkiye, Montrö Sözleşmesi'ni seksen dokuz yıldır ciddi bir şekilde, tutarlı bir şekilde uygulamakta ve bu Ukrayna krizinden sonra Montrö Sözleşmesi'nin aslında ne kadar önemli olduğu ortaya çıktı.

Geçen hafta Karadeniz'de meydana gelen olaylar da aslında Montrö'yü uygulamamızın ne kadar önemli olduğunu bir kere daha ortaya koydu çünkü biz kriz çıktığı andan itibaren Montrö Sözleşmesi'ni çok ciddi bir şekilde uygulamaya başladık. 19'uncu

madde uyarınca savaşıran tarafların herhangi bir şekilde geçmesi mümkün değil, hatta Rusya, daha önce -savaştan önce- yurt dışına çıkmış gemilerini Karadeniz'den geçirme imkânı varken o da feragat etti. Diğer ülkelerle de konuştuk, herhangi bir gerilimin tırmanmaması için bütün olanakları zorluyoruz ve şu ana kadar da son derece başarılı olduk.

Dolayısıyla şu ana kadar verilen izinlerde -geçişlerde, vesairede- herhangi bir silahlı unsurun geçmesi mümkün değil. Eğer Montrö olmasaydı, bunu uygulamiyor olsaydık herhâlde bu tür olaylar çok daha fazla olurdu. Bu "drone"ların kaynakları da yine boğazlardan geçişlerle ilgili değil Ukrayna'nın kendi ürettiği ve başka yerlerden Karadeniz'e sokmuş olduğu "drone"lar olduğunu düşünüyoruz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Başka yok zannediyorum.

Yani burada eğer biz gerçekten Montrö'yü bu kadar kararlı uygulamamış olsaydık Karadeniz'deki savaş bugüne kadar çoktan -hem de çoktan- çok daha geniş bir alana yayılmış idi. Bu bir gerçek aslında ve bu bütün tarafların da gördüğü bir gerçek. Bundan dolayı da aslında her ortamda da bununla ilgili Türkiye'ye gerekli hak veriliyor aslında.

Ben teşekkür ediyorum tekrar.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız?

Oğuz Bey...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Bozmayalım geleneği Başkanım.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ceylan Hanım da hazırlanıyor mu?

Buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Değerli Bakanım, şimdi, Utku Vekilimin de belirttiği gibi anlamaya çalışıyoruz ve gördüklerimizi anlamaya çalışıyoruz.

Saldırıların, özellikle Karadeniz'deki saldırıların Ukrayna'ya görünürde sağladığı bana göre hiçbir fayda yok, tersine, Türkiye'nin iyi niyetini zorlamaya dair ciddi bir boyutu var.

İkincisi, işte, atıyorum, konuyla hiç alakası yok ama yaş sebze ihracatımız noktasında Ukrayna ek bir gümrük vergisi getirdi. Arkadaşlarımız, diğer bürokratlarımız da hâlen burada. Bu denli açık destek, efendime söyleyeyim, Ukrayna'ya gösterilen iyi niyet karşısında böyle zaman zaman biz, ülke içerisinde tartışmaya neden olan gelişmeler yaşıyoruz. Dolayısıyla, hani, bu, daha açık bir ortamda, kapalı bir toplantıda bunların görüşülmesinde gerçekten fayda var. Zira sahada bir gerçeklik yaratma adına da bu saçma sapan bir teşebbüs oldu diye düşünüyorum. Rusların da olağanüstü sakın davranmalarının da irdelenmesi gerektiğini ayrıca vurgulamak istiyorum.

UNCLOS'la ilgili anlamak için tekrar soruyorum: UNCLOS'la ilgili argümanlarımızı tekrar kayda geçirme adına, argümanlarımızı tekrar Birleşmiş Milletler nezdinde bir ulusal katkı beyanı gibi kayıt ettirme adına biz bu anlaşmaya taraf oluyoruz yani hem taraf oluyoruz hem de UNCLOS'la ilgili tekrar argümanlarımızı teyit etmiş oluyoruz; doğru anladım değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KUZEYDOĞU AKDENİZ İKİLİ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ BURAK ÖZÜGERGİN - Evet.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Biraz hızlanmamız gerekecek herhâlde, arkadaşların da farklı toplantıları var.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Buyurun lütfen.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Şimdi, tabii, bu çok ciddi bir mesele; bu, enine boyuna düşünüldü, tartışılıp, konuşulup sulha uğratılması gereken bir mesele ama sığağı sığağına ben Bakanlığımızın bu konuda tavrını çok önemsiyorum. Doğru, henüz erken, öyle genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra belki bize de bir şeyler aktarılır ama bizim yasama olarak gördüğümüz, okuduğumuz kadarıyla hepimiz o süreçteyiz, okumaya çalışıyoruz. Ben mesela bilgilendim; tek taraflı değil, ben de Oğuz Bey'in düşündüğü gibi düşünüyordum. Sanki sadece Ukrayna tarafından bir taciz, bir yönlendirme, hafif bir kaos arayışı gibi değilmiş, Rusya da Türk bayraklı bir...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Bu çok önceden zannediyordum değil mi? Yeni değil o.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Üstelik diğerlerinde hiçbir şeyimiz olmamasına rağmen, iki hafta önce...

BAŞKAN FUAT OKTAY - İki hafta yani hemen bu haftaki olay değil o.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Dolayısıyla iki taraflı hafiften bir kaşıma süreci var Karadeniz'de. Burada bizim gerçekten bugüne kadarki çok sağlıklı yürüttüğümüz o barış sürecinin yine aynı ekseninde kalıp ama "Bizi de ne olur bir taraf olarak çekmeyin işin içine, bizden uzak durun olabildiğinizce." Bunu zaten bir manşet olarak kullandılar. Dolayısıyla, Allah korusun, burada Montrö'yü çok ciddi bir şekilde uygulanmamış olsaydık, en ufak bir firemiz olsaydı onu belki bir mazeret olarak kullanıp bir savunma mekanizması oluşturacaklardı ama ona da fırsat vermedik.

Dolayısıyla, tabii, detaylı bir tavır değil, bekleyelim, görelim, değerlendirmeler nihayete ersin; bir gizli görüşmenin ben de taraftarıyım ama şu aşamada, bizim gördüğümüz kadarıyla, Meclis olarak biz gerçekten yakın uzak mesafe tayini etmeksizin bir sulh tarafında ısrarla durmaya devam edeceğiz. Masayı çok önemsiyoruz, masa vurgusunu sürekli tekrar edeceğiz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DENİZ HUKUKU SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA
ULUSAL YETKİ ALANI DIŞINDAKİ ALANLARIN DENİZ BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİNİN**

**KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMI ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 27 Eylül 2024 tarihinde New York'ta imzalanan "Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların Deniz Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı Anlaşması"nın beyanlarla birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel temsilcilerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İhtüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3385) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay
Ankara
Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3392) ⁷

BAŞKAN FUAT OKTAY - Gündemin 7'nci sırasında İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş'un (2/3392) esas numaralı Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

İstanbul Milletvekili Sayın Kurtulmuş tarafından 25/11/2025 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan teklif, 27/11/2025 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Ekinci, buyurun lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI AYŞE BERRİS EKİNCİ - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Türk Devletleri Teşkilatı Üye Ülkelerinin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması, Teşkilatın 6 Kasım 2024 tarihinde Bışkek'te düzenlenen 11'inci Zirvesi marjında imzalanmıştır. Anlaşmayı ülkemiz adına Ticaret Bakanı Sayın Ömer Bolat imzalamıştır. Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması dış politikamızda ayrıcalıklı yere sahip TDT bünyesindeki önceliklerimizden olan ekonomik bütünleşmenin, teknolojik yeniliklerin sunduğu imkânlar aracılığıyla derinleştirilmesi için önemli bir fırsat sunmaktadır. Söz konusu anlaşma ülkemiz tarafından hazırlanarak teklif edilmiştir. Anlaşma TDT Devlet Başkanları tarafından kabul edilen ve Teşkilatın temel belgeleri arasında yer alan Türk Dünyası 2024 Vizyonu ile TDT 2022-26 Stratejisi belgelerinde kayıtlı dijital ticaret alanında anlaşma müzakerelerine başlanması hedefi doğrultusunda hazırlanmıştır. Anlaşmayla ülkemizin dijital yöntemlerle mal ve hizmet ticareti açısından hedef ülkeler olan ve önemli pazarlar teşkil eden TDT üye ülkeleri arasında dijital ekonomiye ilişkin konuların düzenlendiği bir hukuki çerçeve ihdas edilmiştir. Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması TDT çatısı altında iktisadi alanda akdedilen ilk bağlayıcı anlaşma olması bakımından da ayrı bir öneme sahiptir. Anlaşmanın dijital ticaret bağlamında TDT üye ülkeleri arasında ticari faaliyetlerin sürdürülebilir şekilde ve artarak devam etmesine katkılar sağlaması beklenmektedir. Anlaşmanın iç onay süreçleri Azerbaycan ve Özbekistan'da tamamlanmış olup Kazakistan ve Kırgızistan'da devam etmektedir.

Yüce Meclisimizin takdirlerine sunuyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Ziya Bey, buyurun lütfen.

ZİYA ALTUNYALDIZ (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi TDT kapsamında ortaya konulan Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması'nı esasen Türk dünyası entegrasyonunun ekonomik ve teknolojik geleceği için atılmış gerçekten son derece vizyoner ve eşik atlatan bir

7. (2/3392) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

adım olarak nitelemek istiyorum. Anlaşmanın kapsamına baktığımız zaman özellikle son dönem ticaretin kapsamı, dijitalleşmenin tüm alanları yatay kesen bir olgu hâline dönüşmesi, e-ticaret altyapısının uyumlaştırılmasına dönük hükümler, siber güvenliğin koordinasyonu, ortak dijital ödeme gibi ve veri koruma standartlarının geliştirilmesi gibi son derece ehemmiyetli hükümler içerdiğini görüyoruz. Bu çerçevede özellikle ülkemiz merkezli dijital hizmet sağlayıcılarının, e-ticaret platformları için Türk devletleri coğrafyasında standartlaştırılmış ve genişletilmiş bir pazar oluşturacağını düşünüyorum. Ayrıca, bölgesel dijital entegrasyonu hızlandırmasını, Türkiye'nin bölgesel bir "dijital hub" olma potansiyelini de güçlendireceğini değerlendiriyorum. Diğer taraftan, veri güvenliği ve siber dayanıklılık konularında ortak tehditlere karşı iş birliği mekanizmalarını da kurumsal bir yapıya kavuşturması son derece önemli çıktılar olarak ortaya çıkıyor.

Sonuç itibarıyla bu anlaşma veri akışının serbestleşmesi, siber güvenlik alanında kolektif savunma ve e-ticaret altyapılarımızın uyumlaştırılması yoluyla TDT bölgesinin rekabetçi bir dijital ticaret koridoruna dönüşmesini sağlayacaktır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Ben teşekkür ediyorum.

Özellikle bugünün ve geleceğin dijitalde olacağı bir dünyada bu anlaşmanın ne kadar kritik olduğunu, özellikle Türk devletleri arasındaki iş birliğini geliştirmesi açısından ne kadar kritik olduğunu görüyoruz aslında.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız...

Derya Hanım, buyurun lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Evet, Başkanım, Komisyonumuzun bugün ele aldığı Türk Devletleri Teşkilatına üye devletlerin hükümetleri arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması Türkiye'nin bölgesel vizyonu açısından güçlü bir stratejik çerçeveye sahiptir. Anlaşma dijital küreselleşen ekonomide rekabet gücünü artırmaya yönelik somut adımlar içerirken Türk dünyasıyla ticari ve teknolojik entegrasyonu da hızlandıran bir mekanizmayı da ortaya koymaktadır. Günümüz ekonomisinde dijital altyapılar sınır ötesi ticaretin temel unsuru hâline gelmiştir. E-ticaretin hacmi, dijital ödeme sistemleri, elektronik belge yönetimi, gümrük süreçlerinin elektronik platformlarda yürütülmesi ve vergi güvenliğini esas alan modeller dış ticaret operasyonlarının ana belirleyicileri arasındadır. Bu anlaşma Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkelerle uyumlu bir teknik düzen ve hukuki zemin kurulmasını öngörmektedir. Bu yaklaşım ticari işlemlerde hız, maliyet ve güvenilirlik sağlayan bir model oluşturacaktır. Anlaşmanın en dikkat çeken yönlerinden biri elektronik imza, e-fatura, dijital ticaret belgeleri, lojistik veri paylaşımı, kağıtsız gümrük uygulamalarına ilişkin ortak işleyiş kuran maddelerdir. Bu hükümler Türk ihracatçılarının ve KOBİ'lerinin bölgesel pazarlara erişimini kolaylaştıracak, zaman kaybını azaltacak ve işlem maliyetlerini düşürecektir. Gümrük idareleri arasında veri değişimi taşımacılık süreçlerinin daha hızlı ve daha düzenli ve güvenli bir yapıya kavuşmasına katkı sunacaktır.

Anlaşmada yer alan tüketici güvenliği, kişisel verilerin korunması ve dijital hizmetlerde şeffaflık ilkeleri Türkiye'nin bu alandaki tecrübesini bölgesel etkileşime taşıyan bir çerçeve ortaya çıkarıyor. Bu yön Türk firmalarının Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkelerinde daha güçlü bir itibara sahip olmasına imkân veren bir düzen oluşturuyor. Finansal teknoloji alanında öngörülen ortak çalışmalar dijital ödeme sistemleri ve yenilikçi finans çözümlerinin yaygınlaşmasına katkı sağlıyor. Türk Devletleri Teşkilatının geleceğe dönük hedeflerinde dijital dönüşüm özel bir yer tutmaktadır. Türkiye e-devlet uygulamaları, dijital ticaret altyapısı, kargo ve lojistik kapasitesi, ödeme sistemleri ve düzenleyici kurumlarının kurumsal birikimiyle bölgesel iş birliğinin yönünü belirleme gücüne sahiptir. Bu anlaşma Türk dünyasında ortak dijital pazarın oluşmasına doğru ilerleyen süreci destekleyen önemli bir adımdır. Bu çerçevede anlaşmanın onaylanmasının Türkiye'nin ekonomik çıkarlarını güçlendireceğine, bölgesel bütünleşmeyi hızlandıracağına ve dijital dönüşüm politikalarımıza değer katacağına inanıyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Çok teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız...

Buyurun Kamil Bey.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Evet, ben de şunu merak ediyorum, kısa bir soru: Bu Türk Devletleri Teşkilatları arasında ilk ve ana ortak bir fon kuruldu 2016 Mart 2023'te -hatırladığım kadarıyla- Türkiye'de Ankara'da imzalandı. Bir fon oluşturuldu yatırım fonu gibi ve 600 milyon Amerikan doları bir bütçeyle. Bu anlaşma o şöyle geçti metinlere: İlk ve ana anlaşma, ticari; Türk Devletleri Teşkilatı arasındaki ilk ve ana sözleşme olarak dikkate alındı. Bu dijital sözleşme de bu yapı içerisinde, bu ilk ve güçlü ana ticari yapı içerisinde mi? Yani Türk devletleri ticari fon içerisinde mi değerlendirilecek, yoksa onlardan ari bir şekilde mi değerlendirildi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Buyurun lütfen.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Milletvekilim, 600 milyon dolarlık fonu ayrı değerlendirmek lazım. Bu anlaşma esas itibarıyla bizim hizmet ihracatçılarımızın işlemlerini daha da kolaylaştıracaklarını düşünüyoruz. Bilişim, yazılım, siber güvenlik, e-fatura entegrasyonu, e-devlet çözümleri gibi alanlarda faaliyet gösteren firmalarımızın bu pazarlara daha kolay girmesini sağlayacak bu anlaşma. Ancak bunun herhangi bir tutarı yok. Bu, yeni iş fırsatları da doğuracak. Buradan zaten oralarda olan firmalarımızın başka ülkelere de rahatlıkla bu hizmetleri sunabileceklerini düşünüyoruz. Biraz önce sayın Komisyon üyelerimiz de belirttiler; dijital gümrük, kağıtsız ticaret ve e-lojistik çözümleri geliştiren şirketlerimiz bu çok büyüyen pazarda, TDT pazarında söz sahibi olmuş olacaklar. Bir sayıyı paylaşmak isterim eğer müsaade ederseniz: 2024 yılında e-ticaret hacmi bir önceki yıla göre Türkiye'de yüzde 61,7 oranında arttı ve 3 trilyon lirayı geçti; bütün hacmin kendisi. Aynı zamanda bu dönemde 2024'te...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Bu bütün TDT'yi mi kapsıyor, sadece bizi mi?

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Türkiye'nin bütün hacmi Sayın Milletvekilim, evet ve Türkiye'de yapılan işlem sayısı 5 milyar 910 milyon adet olarak ölçüldü. Bizim e-ihracatımız açısından da rakamımız var; o da 2024'te 2023'e göre yüzde 27 oranında arttı ve 6,4 milyar dolara ulaştı. Bunun bütün

ihracatımız içerisindeki payı yüzde 2,6. Ama 2023'e bakarsanız o zaman yüzde 2,1'di, şimdi 2024'te 2,6 oldu bütün ihracatın içindeki payı.

Arz ederim.

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Yani trendimiz yükseliyor.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE - Yükseliyor.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Teklifin üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATINA ÜYE DEVLETLERİN HÜKÜMETLERİ ARASINDA DİJİTAL EKONOMİ ORTAKLIK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 6 Kasım 2024 tarihinde Bışkek'te imzalanan "Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde hakkında söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Madde hakkında söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

TBMM İctüzüğü'nün 45'inci maddesi uyarınca (2/3392) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İstanbul Milletvekili Seda Gören, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü, İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, İstanbul Milletvekili Sena Nur Çelik Kanat, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı'nın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Fuat Oktay

Ankara

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN FUAT OKTAY - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın, kabul edilen kanun teklifleriyle ilgili muhalefet şerhlerine, Komisyon üyelerinin ve katılımcıların yeni yılını kutladığına ve bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN FUAT OKTAY - Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, bakanlıklarımızın, kurumlarımızın çok değerli temsilcileri; gündemimizde yer alan tekliflere ilişkin görüşmeler tamamlanmıştır.

Komisyonumuzda bugün kabul edilen kanun tekliflerine muhalefet şerhi vermek isteyen üyelerimizin şerhlerini en geç 8 Aralık 2025 Pazartesi günü saat 11.00'e kadar Başkanlığımıza göndermelerini rica ediyorum.

Mevcut toplantımızın bu yıl yapacağımız son toplantı olması ihtimali yüksek. Dolayısıyla oturumu kapatmadan önce sayın Komisyon üyelerimizin ve tüm katılımcıların yeni yılını kutlamak istiyorum. 2026 yılının ülkemiz, bölgemiz ve tüm dünya için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Ümit ediyoruz çatışmaların, savaşların, insani krizlerin azaldığı, son bulduğu, refahın ve barışın arttığı bir yıl olsun.

Malumunuz önümüzdeki hafta da yine Genel Kurulda bütçe görüşmeleri dolayısıyla çok yoğun bir haftamız olacak. Dolayısıyla bu vesileyle yine tüm bütçe görüşmelerinde de siz değerli arkadaşlarımıza başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka bir konu bulunmamaktadır. Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yoksa...

Namık Bey, buyurun lütfen.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın, Komisyon Başkanı Fuat Oktay'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

NAMİK TAN (İstanbul) - Çok kısa bir önerim var: Siz belki yeni yıl dileklerin arasında işte çok güzel sözler söylediniz. Biz de şöyle bir dilekte bulunalım: Bundan sonra ilk toplantıda belki siz Başkanlığı bize devredebilirsiniz geçici olarak çünkü öyle dediniz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Tamam.

NAMIK TAN (İstanbul) - Yani "Her yere Dışışleri Bakanının gelmesi söz konusu değil, arada bir gelebilir ancak." dediniz.

Böyle belki bir adım atmayı da düşünebilirsiniz.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Dışışleri Bakanının gelmesiyle bunun arasındaki ilişki nasıl oldu?

NAMIK TAN (İstanbul) - Başkanlık koltuğunu... Hiç kimseye devretmiyorsunuz; o bakımdan söylüyorum.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Hayır ama Başkanlık koltuğunu devreden millet yani...

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Bu denetim parti içinde yapılırsa hem demokratik örnek olarak çok iyi olur mesela. Yasamada mesela bir örnek teşkil etse...

BAŞKAN FUAT OKTAY - Cumhuriyet Halk Partisi için mi söylüyorsunuz bunu?

KAMİL AYDIN (Erzurum) - Tabii ya... Mesela bir grup toplantısında siz konuşun, harika olur mesela.

BAŞKAN FUAT OKTAY - Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Dışışleri Komisyonunun 28'inci Yasama Dönemi 19'uncu Toplantısını kapatıyorum.

Komisyon üyelerimize, Bakan Yardımcımıza ve bakanlıklarımızın çok değerli temsilcilerine teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızda tekrar kolaylıklar diliyorum.

İyi günler.

Kapanma Saati: 15.55